

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет інженерно-технологічний
Кафедра будівництва та професійної освіти

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти

магістр

**на тему: «Організаційно-педагогічні умови формування готовності
майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності»**

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
*Професійна освіта (Аграрне виробництво,
переробка сільськогосподарської продукції
та харчові технології)*
спеціальності 015 Професійна освіта
(Аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові
технології)
ступеня вищої освіти *магістр*
групи *015ПОмд_21*
ОЛЬШАНСЬКА Тетяна Іванівна

Керівник: ОНПКО Валентина
Рецензент: АНТОНЕЦЬ Анатолій

Полтава – 2024 року

ВСТУП

Актуальність теми. На сьогоднішній день у нашій країні одним із пріоритетів освіти є глобальна модернізація освітніх цілей та змісту. Обов'язковою умовою підвищення ефективності даної модернізації – посилення інноваційної діяльності в освітніх установах. Інновації стали одним із основних механізмів розвитку освіти. Актуальність дослідження зумовлена масштабом розвитку освіти та усвідомленням його життєво важливої ролі у забезпеченні сталого економічного та соціального розвитку України, зміцнення її позицій у світовому співтоваристві. Ключем до економічної, соціальної та політичної могутності будь-якої держави є нині сучасні технології, і важлива як здатність суспільства безперервно їх генерувати, а й уміння передати їх у ринок, швидко перетворювати в потрібні споживачам продукцію. Центр важелю у науково-технічній сфері переміщується з процесу на результат, тобто на кінцеві зміни у техніці, економіці, соціальній сфері, що відбуваються під впливом нововведення. У зв'язку з цим інноваційна діяльність стає одним із пріоритетних напрямів освіти загалом.

Мета дослідження полягає в тому, щоб визначити та науково обґрунтувати організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності.

Завдання дослідження: на основі теоретико-методологічного аналізу визначити рівень розробленості виявленої проблеми на сучасному етапі, конкретизувати поняття «готовність майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності»; виявити та експериментально перевірити організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх викладачів аграрних ЗВО до інноваційної діяльності: формування позитивної мотивації до інноваційної діяльності; використання професійної підготовки майбутніх викладачів для формування готовності до інноваційної діяльності, обумовленої організацією заходів, що сприяють просуванню інновацій; формування у майбутніх викладачів у процесі їхньої професійної підготовки практичних умінь та навичок у галузі інноваційної діяльності, включення майбутніх

викладачів аграрних ЗПО до рефлексивно-оціночної діяльності в галузі педагогічних інновацій шляхом стимулювання активності майбутніх викладачів, а також у матеріально-технічних умовах, інформаційному супроводі; визначити критерії, показники та рівні готовності; розробити та апробувати модель формування готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності.

Об'єкт дослідження процес формування готовності викладача до інноваційної діяльності в умовах професійної освіти.

Предмет дослідження організаційно-педагогічні умови формування готовності викладача професійної освіти до інноваційної діяльності.

Методи дослідження: аналіз методичної літератури; узагальнення досвіду та масової практики, системний аналіз; бесіди з освітянами, спостереження, діагностичні завдання; констатуючий, формуючий та контрольний експерименти; якісний та кількісний аналізи результатів дослідження; філософські та педагогічні концепції творчості та пізнання; загальна теорія систем, проектування освітніх систем та управління; аксіологічний, діяльнісний та особистісно-орієнтований підходи в освіті та управлінні освітніми системами; концептуальні основи педагогічної інноватики.

Наукова новизна: конкретизовано поняття «готовність майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності», як цілісне новоутворення особистості майбутнього викладача, що включає здатність до творчості і рефлексії, мотиваційно-ціннісне ставлення до професійної діяльності, що стимулює інноваційну діяльність, незалежно від досвіду чи майстерності; виявлено організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності, які полягають у формуванні позитивної мотивації до інноваційної діяльності; професійної підготовки майбутніх викладачів при формуванні готовності до інноваційної діяльності, що обумовлюється організацією заходів, що сприяють просуванню інновацій; формування у майбутніх викладачів у процесі їхньої професійної

підготовки практичних умінь та навичок у галузі інноваційної діяльності, включення майбутніх викладачів аграрних ЗПО до рефлексивно-оцінної діяльності у галузі педагогічних інновацій, шляхом стимулювання активності майбутніх викладачів, а також у матеріально - технічних умовах, інформаційному супроводі; розроблено модель формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності, виділено сукупність послідовних та паралельно здійснюваних процесів, що полягають у створенні організаційної структури, методів оцінки результатів, що дозволяють визначити та підвищити рівень сформованості готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності; теоретично обґрунтовано та розроблено показники, критерії та методи оцінки, що дозволяють оцінити готовність майбутніх викладачів аграрних ЗВО до інноваційної діяльності.

Практичне значення: розроблена та апробована модель підвищення готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності дозволяє змінити рівень готовності, мотивацію майбутнього викладача у даній діяльності, та, може сприяти управлінню інноваційною діяльністю студентів; науково-обґрунтовані та апробовані рекомендації, можуть відрізнитися від традиційної системи формування готовності до інноваційної діяльності, побудованої, як правило, виключно на теоретичному матеріалі, а також дозволяє задати адекватний вектор розвитку, що відповідає вимогам реальних педагогічних потреб; розроблені критерії та показники оцінки готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО дозволяють об'єктивно оцінити рівень готовності до інноваційної діяльності. У практику роботи аграрних закладів професійної освіти можуть бути запроваджені критерії оцінки, а також модель формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності внаслідок наявності у розробленої технології принципу наукової універсальності.

Апробація результатів дослідження: проводилися за допомогою перевірки попередніх гіпотез, висновків, які відбилися у наукових статтях і

тезах. Результати дослідно-експериментальної роботи частково впроваджено у діяльність аграрних закладів професійної освіти.

Особиста участь автора у дослідженні та отриманні наукових результатів виявляється у виявленні теоретичного та практичного станів проблеми; виділення критеріїв, готовності до інноваційної діяльності та визначення відповідного комплексу діагностичних методик; розроблення моделі, що дозволяє сформулювати готовність майбутніх викладачів аграрних закладів професійної освіти до інноваційної діяльності.

Публікації:

1. Ольшанська Т. І., Овсієнко Ю. І. Інноваційна діяльність сучасного викладача. Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 22–23 лютого 2024 року). Полтава : ФКУЕП ПДАУ, 2024. С. 635-637.

2. Ольшанська Т. І. Прийоми формування готовності сучасних випускників-магістрів до інноваційної діяльності. Сучасні тенденції підготовки майбутніх фахівців у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти : збірник наукових праць II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 22-23 трав. 2024 р.). Полтава : ПДАУ, 2024. С. 75-78.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЦЕСУ ПІДВИЩЕННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ АГРАРНИХ ЗПО ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Теоретичні аспекти формування готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності

Освіта, як система – це з найважливіших чинників у питанні становлення особистості. Процес навчання у професійних навчальних закладах відіграє важливу роль у забезпеченні сучасних знань, які студент міг би застосовувати на практиці. Цьому процесу сприяє модернізація освіти та впровадження інновацій.

Щоб зрозуміти, як інноваційна діяльність впливає на навчальний процес, необхідно уявити визначення цього явища.

Поняття «інновація» вперше з'явилося у дослідженнях культурологів у ХІХ столітті та означало введення деяких елементів однієї культури до іншої. Це його значення досі збереглося в етнографії. На початку ХХ століття оформилася нова галузь знань – наука про нововведення, у рамках якої почали вивчатися закономірності технічних нововведень у сфері матеріального виробництва. Наука про нововведення - інноватика - виникла як відображення потреби фірм, що загострилася, у діяльності з розробки та впровадження нових послуг, ідей.

Інновація, нововведення (від англ. Innovation) - це впроваджене нововведення, що забезпечує кар'єрне зростання ефективності процесів або продукції, якого гостро потребує ринок. Є кінцевим результатом творчої діяльності чи розумового процесу. Якщо під час виведення ринку деякого товару, послуги відбувається підвищення ефективності виробничих систем, це і є інновація.

Інноваційна діяльність (в педагогіці) - це педагогічна діяльність, що спирається на попередній досвід за допомогою порівняння та вивчення навчального процесу, з метою впровадження нової педагогічної практики,

спрямованої на підвищення якості освіти Сучасний словник з педагогіки визначає поняття «педагогічна інновація» в такий спосіб: «Педагогічна інновація – нововведення в педагогічну діяльність, зміна у змісті та технології навчання та виховання, які мають на меті підвищення їх ефективності». [1]

Доктор педагогічних наук, Заслужений діяч науки і техніки України, науковий керівник кафедри психології і педагогіки ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського Ложкін Г. В. додає до визначення «інновація» наступний зміст: «Інновація відноситься не тільки до створення та поширення нововведень, але і до перетворень, змін в образі діяльності, стилі мислення, який з цими нововведеннями пов'язаний». [2]

Існує безліч різних трактувань визначення інноваційної діяльності, але всі вони виділяють одне – прогресивний розвиток навчального процесу порівняно з досвідом, що запорядкований.

На поняття «інновація» можна поглянути з різних точок зору: соціальні системи, комерція, економіка тощо.

Все різноманіття інноваційних процесів, автори системної концепції нововведень відносять до двох найбільш значимих форм [3]:

а) просте відтворення нововведення, що характеризується тим, що новація створюється лише в тій організації, в якій його виробництво було вперше освоєно;

б) розширене відтворення нововведення, що характеризується тим, що виготовлення нововведення поширюється багато організацій. У цьому циклі між створенням нововведення та його розподілом між користувачами з'являється стадія поширення методів виробництва нововведення та форм його використання; широке виробництво нововведення, що забезпечує насичення потреби в нововведенні.

Для усвідомлення всебічної характеристики необхідно представити класифікацію інновацій. Однак на сьогоднішній момент загальноприйнятою класифікації немає. Вчені неодноразово робили спроби виділити загальні критерії інновацій у педагогіці. Виділяють такі типи нововведень:

- за їх приналежністю до навчально-виховного процесу (у змісті, методиці, технології, організаційних формах, методах, засобах навчально-виховного процесу, управлінні освітньою установою);
- за масштабністю (федеральні, регіональні, національно-регіональні, освітні установи нового типу);
- за педагогічною значимістю (відокремлені (приватні, локальні, поодинокі тощо), які не пов'язані між собою, модульні (комплекс приватних, пов'язаних між собою інновацій), системні);
- за походженням (модифікаційні, тобто удосконалені, комбіновані (приєднані до раніше відомого нового компонента), принципово нові).

Дичківська І. М. відібрала низку критеріїв, які містять види інновацій. Її варіант є найзагальнішим. Класифікація представлена таблиці 1.1. [4]

Таблиця 1.1.

Таблиця 1.1. – Класифікація педагогічних інновацій

Критерії класифікацій	Види інновацій
Область, в якій здійснюються нововведення	Цілі та зміст освіти; форми, методи та засоби навчання; організація навчання; система та управління педагогічним процесом
Спосіб виникнення новаторського процесу:	а) систематичні, планові, заздалегідь продумані; б) стихійні, спонтанні, випадкові
Широта та глибина новаторських заходів	а) масові, великі, глобальні, стратегічні, систематичні, радикальні. Фундаментальні, глибокі та ін., б) приватні, малі, дрібні тощо.
Основа, де проявляються, виникають нововведення	а) зовнішні; б) внутрішні

Лаппо В. В. вирішила доповнити цю таблицю параметрами педагогічних нововведень, такими як: ставлення до структури науки, ставлення до суб'єктів освіти, ставлення до умов реалізації та характеристик нововведень тощо. Слід

зазначити, що у систематиці Лаппо В. В. [5], яка представлена в таблиці 1.2, одна і та ж інновація може мати кілька характеристик одночасно, а також існувати в різних блоках.

Таблиця 1.2.

Таблиця 1.2. – Систематика педагогічних нововведень

Тип педагогічного нововведення	Підтип педагогічного нововведення
По відношенню до структурних елементів освітніх систем	Нововведення у цілепокладанні, у завданнях, у змісті освіти та виховання, у формах, у методах, у прийомах, у технологіях навчання, у засобах навчання та освіти, у системі діагностики, у контролі, в оцінці результатів та і т.д.
По відношенню до особистісного становлення суб'єктів освіти	У галузі розвитку певних здібностей в учнів та педагогів, у сфері розвитку їх знань, умінь, навичок, способів діяльності, компетентностей та ін.
По галузі педагогічного застосування	У навчальному процесі, у навчальному курсі, в освітній галузі, на рівні системи навчання, на рівні системи освіти, в управлінні освітою.
За типами взаємодії учасників педагогічного процесу	У колективному навчанні, у груповому навчанні, у тьюторстві, у репетиторстві, у сімейному навчанні тощо.
За функціональними можливостями	Нововведення – умови (забезпечують оновлення освітнього середовища, соціокультурних умов тощо.), нововведення-продукти (педагогічні засоби, проекти, технології тощо), управлінські нововведення (нові рішення у структурі освітніх систем та управлінські процедури, що забезпечують їх функціонування).
За способами здійснення	планові, систематичні, періодичні, стихійні, спонтанні, випадкові.
За масштабністю поширення	У діяльності одного педагога, методичного об'єднання педагогів, у школі, у групі шкіл, у регіоні, на федеральному рівні, на міжнародному рівні тощо.
За соціально-педагогічною значимістю	В освітніх установах певного типу для конкретних професійно-технологічних груп педагогів.
За обсягом новаторських заходів	Локальні, масові, глобальні тощо.
За ступенем передбачуваних перетворень	Коригують, модифікують, модернізують, радикальні, революційні.

Для того щоб побачити повну картину специфіки інноваційних процесів у сфері освіти можна виділити два типи освітніх установ: традиційні (стабільна робота, яка заснована на заведеному якомсь розпорядку) та розвиваються (режим пошуку).

Суб'єктна структура включає інноваційну діяльність усіх без винятку суб'єктів розвитку навчального закладу: ректор, проректор, їх заступники, учні, батьки, методисти, викладачі, працівники органів освіти тощо. Ця структура бере до уваги функціональний і рольовий взаємозв'язок усіх учасників кожного з етапів інноваційного процесу. Очевидно, що інноваційні процеси в аграрних ЗПО та інших освітніх установах зазнають впливу всіх рівнів. [6]

Ще однією характерною особливістю інноваційного процесу є його циклічний характер, який наочно демонструється у наступних етапах, через які проходить будь-яке нововведення: поява (старт) – швидке зростання – зрілість – освоєння – дифузія (поширення) – насичення (освоєння викладачами, захоплення всіх частин навчального та управлінського процесу) – рутинізація (нововведення перетворюється на норму) – криза (неможливість застосування нововведення в нових областях) – фініш (нововведення перестає бути таким або замінюється/заміщується чимось іншим). Трапляється, що деякі нововведення переживають ще одну стадію, яка називається «іррадіація». Ця стадія відбувається у тому випадку, коли разом з рутинізацією нововведення не зникає, а модернізується, найчастіше, ще більше впливаючи на систему. Існує ще одна структура інноваційного процесу – структура генези інновацій. Вона походить від теорії нововведень у сфері матеріального виробництва. Якщо перенести цю структуру на інноваційні процеси в аграрні ЗПО, то можна простежити наступний ланцюжок: виникнення – розробка ідеї – проектування – виготовлення (освоєння на практиці) – використання іншими людьми. Управлінська ж структура має на увазі під собою сукупність управлінських процесів: планування – організація – керівництво – контроль. Інноваційні процеси в аграрних закладах професійної освіти найчастіше реалізуються у вигляді концепції розвитку аграрних ЗПО або, повною мірою, використовуючи

програму розвитку аграрних ЗПО, далі задіюється колектив закладу для реалізації інноваційного процесу. Наступним етапом стає контроль результатів. Трапляються такі моменти, коли інноваційний процес стає безконтрольним і регулюється лише завдяки внутрішній саморегуляції. Однак, якщо зовсім не контролювати інновації у аграрних закладах професійної освіти, то відбудеться дуже швидке згасання. У зв'язку з цим наявність контролюючого органу є вкрай важливим фактором, що стабілізує інноваційний процес, який, до речі, не скасовує процес саморегуляції та самоконтролю в ньому. [7]

Керівник аграрного ЗПО, в якому організовано інноваційний процес, має здійснювати всі перетворення, керуючись ідеальною правовою основою. Нормативна регламентація є основою для нормального функціонування навчального закладу. При включенні в інноваційну діяльність заклади користуються такими нормативними документами як: закони, акти міжнародного права, різні постанови місцевих органів влади, рішення Міносвіти України, муніципальних та регіональних органів управління освітою, накази директора навчального закладу.

По суті, інноваційні процеси системні: вони включають багато компонентів, але їх проста сума недостатня без структурних зв'язків та закономірностей, що характеризує інноваційний процес загалом. Цілісне осмислення інноваційних процесів вимагає розкриття провідних тенденцій та протиріч у їх розвитку. Інноваційні процеси, що поєднують створення, освоєння та застосування педагогічних нововведень, здатні значно прискорити процеси оновлення системи освіти загалом. [8]

У нормативній літературі існує чітке визначення того, який заклад може вважатися інноваційним. Статус «провідного» аграрного закладу професійної освіти надається, керуючись результатами конкурсного відбору, терміном на п'ять років, супроводжується додатковим фінансуванням із держбюджету. Також такий заклад має деяку свободу при побудові навчальних програм.

Не будь-яка інновація здатна вижити в умовах освітнього процесу. На початку життєвого шляху нововведення, як зазначалося вище, розробник

повинен довести її життєздатність, актуальність. У зв'язку з цим існують певні ризики. Зіткнутися можна як мінімум із двома негативними сценаріями. Перший – недостатня готовність автора інновації у сфері інноваційного менеджменту, а другий – якщо початковий задум автора зазнає, вже під час реалізації, змін, які демонструють негативні результати. Ще одним ризиком може стати інвестиційна нестабільність. Дуже часто бар'єром можуть стати представники керівництва професійного закладу освіти, які звикли до традиційних методів навчання. Включення до інноваційного процесу для них без спеціальної підготовки є величезним ризиком. [9]

Відштовхуючись від глибини змін можна виділити типологію інновацій:

- модифікуючі інновації (приводять до незначних поліпшень у кінцевому продукті і дозволяють досягти трохи кращих результатів);
- покращують інновації (демонструють значні переваги, але не базуються на нових підходах);
- проривні інновації (грунтуються на абсолютно нових підходах);
- інтегруючі інновації (містять у собі три перші типи інновацій, втілюють заключний етап інноваційного процесу).

Одна з основних умов, що визначає ефективність педагогічної інновації – це дослідницька діяльність педагогів, які займаються проблемами приватної методики, починають задаватися загальними питаннями та починають активно переосмислювати вже усталені дидактичні принципи.

Проте діяльність педагога-новатора може вписуватися у рамки традиційного навчання. Виходячи з цього, інноваційна діяльність вимагає того, щоб до неї залучили весь колектив. [10]

Характерними рисами має ситуація, в якій інноватором стає деяка особа з керівного складу педагогічного колективу. У такому разі варто враховувати можливі реакції з боку підлеглих.

Мушкевич М. І. виділяє п'ять стадій реакції будь-якої людини при зіткненні його з інновацією: заперечення, опір, дослідження, залученість, традиціоналізація. На даному етапі важливо достатньо інформувати

педагогічний колектив про характер впроваджуваних інновацій. Слід ігнорувати негативні відгуки та невдоволення, орієнтувати їх на майбутнє та надати достатній час для адаптації [6,11].

На стадії «опору» можна побачити депресивні настрої, які найчастіше пов'язані з усвідомленням неминучості змін. Керівництву на даному етапі слід налагодити «зворотний зв'язок»: прислухатися до колективу, підтримувати тих, хто вагається.

На етапі «дослідження» підлеглі найчастіше починають орієнтуватися у нових формах діяльності. Тут слід чітко контролювати процес, відстежувати динаміку.

Виникнення творчих груп може відстежуватись під час етапу «залучення». Уточнюються цілі, покращується координація діяльності, обговорюються довгострокові цілі.

Сучасна освіта вимагає від педагога прояву інноваційної поведінки. Інноваційна поведінка – це максимальний розвиток індивідуальності.

Однією із найбільших проблем при регулюванні нововведеннями є феномен опору змін. На думку Петрової І. Л., які аргументи проти запровадження нововведень часто наводяться такі судження-варіації на тему «Так, але...». [7]

"Це у нас вже є". Щоб підтвердити це, наводиться подібне нововведення. В даному випадку завданням опонента є необхідність доказу оманливості подібності та значущості відмінностей.

"Це у нас не вийде". У приклад ставляться об'єктивні, на думку мовця, умови, які упровадження нововведення неможливим.

"Це не вирішує головних проблем". Нововведення видається неефективним, а новатор - нездатним на таку діяльність.

«Це потребує доопрацювання». Будь-яке нововведення потребує постійного оновлення та доопрацювання.

"Тут все не рівноцінно". Якщо позбавити новацію певних деталей, то відсутнього запланованого ефекту може й не бути.

"Є й інші пропозиції". Ця варіація має на увазі альтернативу майбутньому нововведенню, але не для поліпшення рішення, а для відволікання від нововведень зовсім.

Все вище перелічене можна застосувати до опису закономірностей застосування будь-яких педагогічних нововведень.

Готовність майбутнього викладача до інноваційної діяльності обумовлюється тим, що педагог має повною мірою зрозуміти нестачу педагогічних інновацій у своїй діяльності. У цьому моменті важливо стежити за інформацією у сфері педагогічних технологій. Педагог має бути зацікавлений в експериментальній діяльності та орієнтований на створення різних педагогічних методик та завдань. Працюючи з інноваційною діяльністю можна зіштовхнутися з проблемами організації та змісту. Необхідно не тільки володіти навичками освоєння інновацій, а й активно займатися їх розповсюдженням та розробкою нових новацій.

Якщо говорити про загальну готовність педагогів до інноваційної діяльності, вони обумовлюються рівнем мотиваційної готовності, компетентністю у сфері інновацій, а також у сфері педагогічної інноватики.

Існує класифікація інновацій спеціаліста у галузі комунікацій Еверета Роджерса. Він провів дослідження і з'ясував, що кожна людина по-різному відноситься до інновацій: деякі сприймають їх значно швидше, а комусь на освоєння нововведення потрібно тривалий час. [8] Цей факт також може послужити певною перешкодою в освоєнні майбутнім викладачем будь-яких нововведень.

Сукупність заходів, що реалізуються щодо забезпечення інноваційного процесу на будь-якому з рівнів освіти і, безпосередньо, сам процес називається інноваційною діяльністю. Інноваційна діяльність має ряд функцій, які є зміною компонентів педагогічного процесу, таких як: форми, методи, зміст освіти, зміст, цілі, технології навчання тощо.

Однією із суттєвих особливостей інноваційного процесу є циклічний характер. У освіті інноваційний процес демонструє сукупність дій, завдяки яким певне відкриття чи ідея може перетворитися на освітнє нововведення.

Не варто плутати інноваційний процес із таким поняттям як локальний експеримент або з точковими, локальними нововведеннями. Якщо щось впроваджене має системний характер, відрізняється цілісністю, тоді ці перетворення можна називати інноваційною діяльністю.

Ознакою сучасної освіти є велика кількість у сфері освіти педагогічних ідей, планів, різних стратегій, а також їх реалізація. Для кожної окремо інновації може розроблятися свій метод і своя стратегія.

Більшість вітчизняних та зарубіжних вчених сходяться загалом план, завдяки якому можна спроектувати нововведення:

- спочатку необхідна підготовка педагогічного колективу до інновацій – пропонується приблизна стратегія, передбачуваний час впровадження та використання, цілі, очікуваний результат, вимоги;

- аналіз особливостей індивідуальної стратегії, запровадження стратегій різних нововведень;

- оцінка ефективності інноваційних стратегій, з урахуванням різних умов, заохочення ініціативних.

Процес проектування, створення нововведення потребує від майбутнього викладача критичного та творчого мислення при реалізації. Важливо розуміти, що будь-яке нововведення не варто сприймати як ізольовану нову ідею, яка живе своїм життям. Будь-яке нововведення – це сукупність ідей, що має внутрішні взаємовідносини.

Якщо узагальнити усе вищесказане, можна дійти невтішного висновку у тому, що запорукою успішної педагогічної діяльності під час роботи з інноваціями, є формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності.

1.2 Організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності на прикладі аграрних закладів професійної освіти

Як зазначалося вище, система освіти сьогодні переживає особливі зміни, пов'язані з її постійною модернізацією, в якій відіграє важливу роль інноваційна діяльність. У зв'язку з цим до педагогів пред'являються особливі вимоги до інноваційної культури, а також до кваліфікації.

Інноваційні процеси, які почали відбуватися в освіті з 1990-х років, зумовлені запровадженням державних освітніх стандартів другого та третього покоління, зміною парадигм освіти. У той час також знадобилося створення наукових інноваційних програм, адаптація інноваційного середовища до вже усталених на той момент рамок освіти, а також знадобилися педагоги, які погодилися б працювати в умовах нової ринкової економіки.

Професія педагога містить у собі різні види професійної діяльності та належить до перетворювального типу. Слід зазначити, що у дослідженні поняття «педагог» і «викладач» перебувають на одному ступені. У зв'язку з цим, залучення до інноваційної діяльності у наші дні є невід'ємною частиною роботи педагога. Однак, варто приділяти особливу увагу забезпеченню готовності до цього виду діяльності. Поняття готовності майбутнього викладача до професійної діяльності в цілому розглядається з боку кількох структурних компонентів, які дозволяють оцінити рівень готовності завдяки використанню суб'єктивних та об'єктивних показників:

- мотиваційний,
- теоретичний (когнітивний),
- практичний (діяльнісний).

Процес інноваційної діяльності передбачає під собою безпосередню участь майбутнього викладача в діяльність зі створення, а також удосконалення педагогічних нововведень, що впливатиме на створення або розвиток інноваційного середовища в навчальному закладі.

У зв'язку з цим можна розглядати інноваційний процес як результат творчої діяльності. Підготовка майбутнього викладача до інноваційної діяльності – це невід'ємна частина розвитку особистості викладача.

Формування готовності може реалізовуватися під час створення певних умов:

- організаційних,
- організаційно-педагогічних,
- психологічних,
- при створенні певного освітнього простору чи середовища.

У загальному сенсі поняття «умова» розуміється як основа, з наявністю обставин, що сприяють досягненню цілей або перешкоджають їх досягненню. Педагогічні умови, які б забезпечували ефективне формування готовності майбутніх викладачів аграрних закладів професійної освіти до інноваційної діяльності безпосередньо залежать від максимально точного формулювання кінцевого результату, розуміння того, що на певних етапах педагогічні умови можуть виступати як результат, досягнутий у процесі їх реалізації, а також від розуміння того, що вдосконалення освітньої системи може досягатися не за рахунок однієї умови, а завдяки їхньому взаємопов'язаному комплексу. Таким чином, під організаційно-педагогічними умовами формування майбутніх викладачів ЗПО до інноваційної діяльності ми розуміємо комплекс пов'язаних між собою заходів, дотримання яких забезпечить якісну підготовку у сфері інновацій.

Формуванню готовності майбутнього викладача до інноваційної діяльності сприятиме реалізація комплексу певних організаційно-педагогічних умов:

- формування позитивної мотивації до інноваційної діяльності;
- використання професійної підготовки майбутніх викладачів для формування готовності до інноваційної діяльності,
- формування у майбутніх викладачів у процесі їхньої професійної підготовки практичних умінь та навичок у галузі інноваційної діяльності,

- включення майбутніх викладачів професійної освіти до рефлексивно-оціночної діяльності в галузі педагогічних інновацій.

Всі вищезазначені умови націлені на єдиний результат, а також вони логічно взаємопов'язані, тому ми можемо судити про те, що вони є комплексом.

Наведемо теоретичне обґрунтування цих умов. Перша умова має на увазі формування позитивної мотивації майбутніх викладачів до інноваційної діяльності. Мотиваційний компонент готовності до інноваційної діяльності майбутнього викладача одна із найважливіших, оскільки майбутній викладач має особисто оцінити важливість інноваційних процесів освіти. Ця умова дозволить педагогові розвинути інтерес до інноваційних процесів, а також допоможе усвідомити необхідність керування цими процесами. Таким чином, для становлення інтересу майбутніх викладачів до інноваційної діяльності необхідно враховувати не лише рівень накопичених, набутих знань та їх життєвого досвіду, а й внутрішнє середовище освітньої організації, що пропонує орієнтир, що надає можливості більш повного та глибокого аналізу запропонованих нововведень.

Друга умова передбачає використання професійної підготовки майбутніх викладачів на формування готовності до інноваційної діяльності. Теоретичною основою даної організаційно – педагогічної умови є системний підхід до організації освітнього процесу. За час підготовки майбутніх викладачів професійної освіти до інноваційної діяльності у самих викладачів відбувається розвиток професійного спрямування особистості. Цьому сприяють організація заходів, які б просували інноваційної діяльності.

Третя умова позитивно впливає на формування у майбутніх викладачів у процесі їхньої професійної підготовки практичних умінь та навичок у галузі інноваційної діяльності. При постійному застосуванні знань про інноваційну діяльність на практиці майбутні викладачі опановують вміння використовувати дані знання в різних умовах. Саме у цьому разі розвивається творче мислення, і навіть формується творчий підхід до інноваційної діяльності. Теоретичний (когнітивний) компонент готовності до інноваційної діяльності передбачає

наявність у майбутнього викладача готовності до запровадження нового, творчої активності та почуття сприйнятливості до інновацій.

Четверта умова реалізує включення майбутніх викладачів професійної освіти до рефлексивно-оцінної діяльності в галузі педагогічних інновацій. Ця умова спрямована на активацію пізнавальної діяльності, формування у викладачів здатності аналізувати та оцінювати свої дії, методи та прийоми в інноваційній діяльності. Практична (діяльнісна) готовність майбутніх викладачів до інноваційної діяльності досягається шляхом адекватного аналізу та вирішення проблем, що виникають у процесі інноваційної діяльності. Стимулювання активності майбутніх викладачів сприятиме позитивному ставленню до інноваційної діяльності в закладі освіти.

У нашому дослідженні ми виділяємо ще дві найважливіші організаційно-педагогічні умови: матеріально-технічні умови та інформаційний супровід. Відсутність цих умов унеможлиблює формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності.

У результаті можна говорити про те, що готовність до інноваційної діяльності майбутнього викладача досягається шляхом узагальнення трьох компонентів: мотиваційної готовності, теоретичної та практичної, а також за реалізації перерахованих вище організаційно-педагогічних умов.

Слід зазначити, що під поняттям «готовність» розуміється успішне виконання певної умови. Не можна обмежувати це поняття рамками досвіду чи майстерності майбутнього викладача.

Одним із найяскравіших прикладів інноваційної діяльності в освітніх закладах є активне впровадження та розвиток дистанційної освіти.

Для початку наведемо одне з найстаріших визначень дистанційної освіти: «Це послідовна комунікація двох фізично віддалених суб'єктів – студента та навчального закладу. Причому комунікація буває двох видів:

1. Одностороння: навчальний заклад доставляє студенту навчальні матеріали;

2. Двостороння: студент та навчальний заклад можуть обмінюватися даними між собою.

Фактично, з 1728 року і до наших днів концепція дистанційної освіти залишилася незмінною, проте змінилися канали комунікації. Близько 300 років тому пан Калєб Філіпс першим організував систему дистанційної освіти, розмістивши в Бостонській газеті оголошення про набір студентів із передмість на курси швидкого листа та бухгалтерії. Завдання надсилалися звичайною поштою раз на тиждень. Розвитку дистанційної освіти на той час сприяло розвиток регулярних поштових служб. Якби пошта не розвинулася до того рівня, то й віддалена комунікація була б надто затягнута та не стабільна.

Нові канали обміну даними породжували нові прояви дистанційної освіти. Розвиток радіо призвело до того, що студенти, будучи у себе вдома, могли прослуховувати лекції у тому вигляді, як вони розповідали в навчальних закладах. Незважаючи на те, що студенти все одно отримували поштою паперові варіанти текстів лекцій, але радіомовлення створювало більший ефект і дозволяло збагатити комунікацію між викладачем і студентами.

Історично дистанційне навчання виникло у 1840 році, коли сер Ісаак Пітман, вчитель англійської відомий у світі як розробник Пітман стенографії, запропонував навчання через поштовий зв'язок для студентів Англії. А вже через 16 років Чарльз Тюссе та Густав Лангеншейдт розпочали у Німеччині викладання мови заочно.

У середині 60-х у США з'явилося Співтовариство Експериментуючих Коледжів та Університетів (іЕСі), яке поставило за мету створювати та розвивати нові підходи до розвитку вищої освіти. Спільнота швидко знайшла впливових спонсорів, а до 1970 поповнилося відомими університетами. У результаті, в 1970 році був опублікований концепт Університету Без Стін (University Without Walls, скорочення UWW), який навіть у наші дні виглядає революційно:

1. Вік студента не повинен мати значення при вступі;

2. Студенти повинні брати активну участь у створенні та оновленні навчальної програми;
3. Максимальний наголос на самонавчання студентів;
4. Максимальна індивідуалізація навчання аж до гнучкого налаштування розкладу занять та навчальної програми під різних студентів;
5. Активне залучення викладачів, які є визнаними експертами практиками у тій чи іншій галузі;
6. Пошук нових методів оцінки прогресу студента, оскільки нові методи оцінки (обсяг відвіданих лекцій, тести, система ступенів) які завжди об'єктивні. [9] Таким чином, UWW – це не один конкретний навчальний заклад, а опис підходу до створення освітньої програми рівня вищої та професійної освіти. [10] Також очевидно, що у концепції явно було зроблено ставку на дистанційні форми навчання.

Новим витком інтересу до заочного навчання стало відкриття філії ЄШКО у 1993 році. Для людей, які тільки оговталися від руйнування СРСР, це був прорив: вивчення англійської з аудіокасет і віддаленого прийому домашніх завдань виглядало магічно. Ще більш оформлена вища дистанційна освіта почала виглядати після підписання України меморандумів з ЮНЕСКО про сприяння розвитку дистанційної освіти.

Розвиток дистанційної освіти в Україні розпочався значно пізніше ніж у країнах Західної Європи і здійснювався дуже повільно з багатьох причин, зокрема, у зв'язку зі сприйняттям освітянами дистанційної освіти як конкурентної для класичної традиційної освіти. Але пандемічні обмеження пов'язані з COVID-19 внесли корективи в освіту України.

У 2002 році Міністерство освіти і науки України запровадило експеримент з дистанційного навчання. Однією з можливостей, яку відкрила перед системою освіти і суспільством впровадження дистанційної освіти, була перша Програма розвитку системи дистанційного навчання 2004–2006 рр. (постанова Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2003 р. № 1494). На виконання програми було розроблене перше Положення про дистанційне

навчання, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 21 січня 2004 № 40. З розвитком технологій у 2013 році було затверджено нове Положення про дистанційне навчання. Положення про дистанційну освіту та Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні регулюють права та обов'язки учасників навчального процесу. [12]

Перші форми дистанційної освіти були влаштовані так:

- на початку курсу студент приїжджав до навчального закладу на настановчу сесію. На сесії викладачі описували суть курсу, загальну програму навчання, видавали матеріали для самостійного вивчення;
- протягом року чи семестру студент вивчав матеріали сам, по можливості зв'язувався з викладачем за допомогою телефону чи поштових відправлень;
- наприкінці року чи семестру студент знову приїжджав до навчального закладу на екзаменаційну сесію для складання заліків чи іспитів.

З усього вищесказаного, можна дійти невтішного висновку у тому, що новий виток розвитку стався на початку нульових. Вже в 2004 році багато з проектів дистанційного навчання стали приносити свої плоди та продовжували активно розвиватися. Даний період дозволив робити висновки про ефективність та необхідність проектів сфери дистанційної освіти. Цей етап показав, що дистанційне навчання практикувалося не тільки у навчальних закладах, а й у сфері підготовки персоналу великих компаній. Наприклад, таких, як "Лабораторія Іннотек Інтернаціональ", Компанія "Маревен Фуд Європа", Рено Україна, Amway Україна, Credit Agricole Bank, Dell Technologies» та багато інших активно використовували можливості дистанційного навчання. Згодом дистанційна освіта активно розвивалася. Сьогодні складно уявити навчальний заклад, який не надавав би послуг дистанційного навчання. Наша країна не відстає за кількістю розроблених освітніх систем, які функціонують відповідно до міжнародних стандартів. [13] Вкрай популярними стали навчальні портали, інтернет тестування, відеоконференції. У середньому нашій країні близько 60% вищих навчальних закладів надають можливості дистанційного навчання. І ця

цифра щороку зростає. Існує ціла різноманітність курсів у рамках реалізації аналізованої програми. Активно локалізується закордонний контент. [14]

Слабким місцем перспектив розвитку дистанційної освіти в Україні є те, що немає якісного електронного контенту. Існує гостра потреба у тому, щоб розробляти щось нове, оскільки у цьому зацікавлені великі компанії. Узагальнивши все вищесказане, можна дійти невтішного висновку у тому, великі міста нашої країни зуміли зробити дистанційну освіту популярною і залучити у цю сферу безліч людей. Якщо розглядати регіони, то можна виявити проблеми у вигляді культурних бар'єрів, а також у відсутності розвиненої інфраструктури. Це відбувається через те, що люди мало активно користуються Інтернетом, а також через низький рівень розвитку даної технології. Також варто зазначити, що мешканцям маленьких міст незвично використовувати подібні технології. Однак маленькі міста в регіонах є тим самим благодатним ґрунтом, оскільки саме ці студенти зможуть дозволити собі навчання у вищих навчальних закладах великих міст. Інформаційні технології розвиваються стрімко і впроваджуються практично у всі сфери діяльності. У зв'язку з цим великі організації та підприємства стають зацікавленими у підготовці висококваліфікованих спеціалістів. Освіта сьогодні – невід'ємна частина життя будь-якої людини, а дистанційні програми навчання є відмінним способом здобуття освіти. [15]

На даний момент в освітніх закладах все частіше можна зустріти комбіновану програму навчання: традиційні методи взаємодіють із інноваційними системами. Слід зазначити, що інноваційні методи навчання характеризуються особливими ознаками:

- Інноваційні методи навчання ще під час розробки підлаштовуються під певний педагогічний задум. Основою є певний методологічний підхід розробника.

- Вся послідовність дій свідомо ґрунтується на певних установах, які є певним результатом.

- Обов'язкова складова – контакт. Здійснення методів має на увазі під собою взаємодію викладача та студента, що ґрунтується на принципах диференціації та індивідуалізації.

- Педагогічні засоби мають бути поетапно розплановані, але їх реалізація має бути послідовною. Не слід забувати у тому, що вони мають давати гарантії у досягненні поставленої мети кожним учнем.

- Інноваційні методи повинні включати певні діагностичні процедури, які містять певні критерії з метою оцінки результатів діяльності учнів.

Результати цього навчання не поступаються результатам виключно очної освіти. Як показує практика, студенти «гібридного» виду навчання витрачають менше часу на освоєння курсу, що призводить до меншої вартості навчання та сприяє загальному збільшенню якості освіти. [16]

Вибір у бік дистанційної освіти здебільшого роблять ті студенти, які зайняті роботою, сім'єю, але які хочуть поєднувати все це з здобуттям освіти.

Сьогодні популярність дистанційного навчання вкрай висока. За допомогою цих технологій студент отримує можливість навчатися за нижчою вартістю, а також не виїжджаючи за межі свого міста. З'являється широкий спектр навчання за спеціальностями, які, можливо, відсутні у регіонах. Студенти знаходять гнучкий графік навчання без відриву від роботи та особистого життя. Все перераховане вище сприяє розвитку дистанційної освіти в нашій країні. [17]

Не варто забувати про те, що, незважаючи на всю «зручність» системи дистанційної освіти та інтерес з боку студента, найважливішим фактором є викладач: той, хто займається роботою дистанційної системи, наповнює її необхідним контентом, підтримує зв'язок з тим, хто навчається. Викладач дистанційної системи навчання має бути не лише професіоналом у своїй галузі, а й володіти інформаційними технологіями, а також бути готовим до роботи зі студентами у новому навчально - пізнавальному мережевому середовищі. Проте цілеспрямовано така підготовка спеціалістів у нашій країні не ведеться.

На сьогодні інноваційна діяльність регулюється ст. 20 Закону «Про освіту в Україні». Ця стаття передбачає отримання освітньою установою статусу федеральних та регіональних інноваційних майданчиків з метою підтримки та реалізації нових проектів, а також програм, що мають вагоме значення для розвитку системи освіти нашої країни. [18]

Інноваційними визнаються лише ті освітні установи, які самі повністю розробляють та реалізують комплексні інноваційні програми. Відштовхуючись від ст. 20 Закону «Про освіту в Україні» можна узагальнити деякі ключові характеристики, які допоможуть скласти повну картину інноваційного освітнього закладу.

Будь-яка інноваційна установа має бути лідером в освітньому просторі всієї країни. Воно має мати міцні зв'язки не тільки з вітчизняними, а й із закордонними партнерами. Проте варто відзначити, не дивлячись на дані зв'язки, інноваційна освітня установа має бути конкурентоспроможною.

Як не дивно, освітня установа, яка прагне мати звання «інноваційного», має займатися інноваційною діяльністю. Використання нових освітніх технологій, методик та програм є обов'язковою умовою. Інноваційна освітня установа зацікавлена у внутрішньому, корпоративному навчанні, обміні досвідом між педагогами. [19]

В останні роки помітно збільшилося зростання кількості навчальних закладів, які активно займаються дослідницькою та інноваційною діяльністю. Слід зазначити, що підтримка на регіональному рівні дозволяє належним чином даним видам діяльності розвиватися.

1.3. Виявлення рівня готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності

У наші дні можна виявити безліч навчальних закладів, які пропонують свої послуги «по-новому», в інноваційній «оболонці», що забезпечує зручність у здобутті освіти, а також робить її доступнішою. Одним із найяскравіших прикладів інновації є проект дистанційної освіти, який створений на базі

інноваційного майданчика Міністерства освіти і науки України. Системним інтегратором проекту є ВСП «Лохвицький механіко-технологічний фаховий коледж» ПДАУ м. Заводське. Відмінною особливістю системи дистанційної освіти є стовідсотково дистанційний формат взаємодії абітурієнта та студента з освітньою установою – від вступу до здобуття диплому. Вступник може не приходити особисто до коледжу для подання документів. Система передбачає автоматичне формування заяви та подання документів, а також дозволяє завантажувати необхідні документи у цифровому форматі. Усі дисципліни контролюються онлайн-тестуванням, за результатами якого формується оцінка за іспит або відмітка про залік до електронної залікової книжки. Щоб підтвердити особу студента, перед кожним тестуванням здійснюється ідентифікація особи кожного студента за допомогою веб-камери.

Підсумкові державні іспити, а також захист випускної кваліфікаційної роботи здійснюються у дистанційній формі завдяки веб-камері. За умови успішного захисту роботи випускнику за допомогою пошти надсилається диплом державного зразка.

Наразі ВСП «Лохвицький механіко-технологічний фаховий коледж» ПДАУ здійснює дистанційну підготовку фахівців з наступних напрямків фахового молодшого бакалавра: 181 Харчові технології за ОПП Бродильне виробництво і виноробство, Зберігання і переробка зерна, ОПП Виробництво хліба, кондитерських, макаронних виробів і харчових та 133 Галузеве машинобудування за ОПП Експлуатація та ремонт обладнання харчових виробництв.

З кожним роком збільшується кількість напрямків підготовки, які зацікавлені в тому, щоб їх освіта стала доступнішою. Однак на підготовку такої освіти витрачається колосальна кількість часу та сил. Не кожен викладач готовий до того, що необхідно розробляти не просто навчально-методичні посібники, а конструктивні елементи курсів, наприклад, сценарій для вебінару або запис відео лекцій. Деякі викладачі зазнають труднощів при найменшому уникненні традиційної, усталеної форми навчання. Будь-яке відхилення від так

званої норми здатне вибити викладача з навчального процесу, а без даного компонента, як відомо, навчання неможливе. Як говорилося раніше у цьому дослідженні, інноваційний потенціал майбутнього викладача є запорукою активного, і навіть успішного становлення інноваційних процесів у освітньому закладі. То як підготувати спеціаліста, який зміг би працювати, як і з традиційними, так і з інноваційними методами навчання?

Самоосвіта, самовиховання, самовизначення та інша спеціальна підготовка є результатом професійної готовності майбутнього викладача. Ця готовність забезпечує ефективність всієї роботи і є регулюючим елементом. Одна з основних якостей майбутнього викладача, що представляє заставу його професіоналізму, є готовність до інноваційної діяльності. [20]

Інновації у сфері педагогіки, як і будь-які інші нововведення, створюють певні проблеми, оскільки їх не завжди можна поєднувати з класичними методами навчання. У разі потрібно використання кардинально нових педагогічних розробок, методик. Однак варто поглянути і на адаптацію самого нововведення до нового для нього середовища. Найчастіше проблеми виникають при впровадженні нововведень з інших галузей, розроблених для інших цілей та покликаних для вирішення проблем не у сфері педагогіки. Подібне впровадження призводить до руйнування споконвічного сенсу інновації, і, як наслідок, викликає невдоволення та розчарування від використання. Успішне включення інновацій в освітній процес може статися лише за умови того, що майбутній викладач здатний оцінити практичну значущість не лише на професійному, а й на особистісному рівні. Однак, як показує практика, найчастіше майбутній викладач змушений займатися інноваційною діяльністю без урахування його професійної готовності. На цьому етапі дослідження слід визначити поняття «готовності майбутнього викладача до інноваційної діяльності». Однією з найпоширеніших визначення даного поняття (Балахонова О. Д.), яке говорить про те, що «готовність майбутнього викладача до інноваційної діяльності - це відкритість, проникність для іншого, відмінного від своєї думки. Вміння координувати свою думку з

іншими». [9, 21] Ми вважаємо дане визначення не повним і пропонуємо його конкретизувати. Узагальнюючи все вищеперелічене, можна зробити висновок про те, що поняття «готовність майбутнього викладача професійної освіти до інноваційної діяльності» означає цілісне новоутворення особистості майбутнього викладача, що включає здатність до творчості і рефлексії, мотиваційно-ціннісне ставлення до професійної діяльності, що стимулює інноваційну діяльність, незалежно від досвіду або майстерності. Дана готовність являє собою певну професійно-педагогічну позицію, яка стимулює до інноваційної діяльності і плідно на неї впливає. Найчастіше найпоширенішою проблемою педагогів, які працюють із інноваціями, є невисока інноваційна компетентність. Інноваційною компетентністю є сукупність знань, умінь, навичок, певних особистісних характеристик викладача, що забезпечує особливу ефективність під час роботи з новими педагогічними технологіями. Компоненти, що становлять готовність до інновацій це зацікавленість самого майбутнього викладача у впровадженні нововведень у навчальний процес, своєчасне відстеження та вивчення актуальних тенденцій освіти, а також уміння застосовувати їх на практиці. [22]

При включенні інновацій у освітній процес можна побачити істотне збільшення зобов'язань перед викладачем у частині теоретичних знань, і навіть практичних навичок. В даному випадку майбутній викладач повинен формувати навчальний процес з орієнтацією на кожного студента, при цьому необхідно надавати можливості для самостійної роботи та саморозвитку.

Важливими критеріями для майбутнього викладача під час реалізації інновацій в освітньому процесі є:

- впевненість у своїх можливостях, повага до особистості студента, взаємна довіра;
- розуміння внутрішнього світу молоді, вміння приймати позицію студента,
- партнерство (удосконалення освітнього процесу разом зі студентом);
- діалогізм, співтворчість суб'єктів освітнього процесу;

- вміння висловлювати власну думку, відстоювати власну позицію.

Незважаючи на те, що майбутній викладач може дотримуватися всіх вищевказаних критеріїв, він не може бути переконаний, що він готовий до інноваційної діяльності. Готовність, як правило, визначається наступним рядом показників: усвідомлення необхідності інновацій в освітньому процесі, знання актуальних тенденцій у сфері педагогіки, готовність зіткнення з певними проблемами, що належать до організації та впровадження інновації в освітній процес. Цей ряд показників може існувати не лише фрагментарно. Будь-який сегмент може взаємодіяти один з одним. Наприклад, необхідність інновації спонукає до пошуку нової інформації у будь-якій галузі, а знання актуальних тенденцій допоможе долати труднощі, протистояти тим, хто інновації категорично не сприймає. [23]

Керуючись метою, гіпотезою, а також поставленими завданнями наукового дослідження було сформульовано мету констатуючого експерименту – оцінити педагогічні здібності майбутніх викладачів аграрних закладів професійної освіти до інноваційної діяльності. Дослідження проводилося на базі ВСП «Лохвицький механіко-технологічний фаховий коледж» ПДАУ м. Заводське.

Слід зазначити, що констатуючий етап було поділено на кілька напрямків:

- 1) Діагностика готовності майбутніх викладачів аграрних закладів професійної освіти до інноваційної діяльності;
- 2) Оцінка рівня інноваційного потенціалу педагогічного колективу.

За всіма напрямками нами було поставлено цілі, завдання, а також визначено діагностичний інструментарій.

Метою першого спрямування стало виявлення рівня готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів аграрних закладів професійної освіти. Достовірна оцінка інноваційної діяльності майбутнього викладача можлива лише на основі цілісного вивчення особистості та ефективності

діяльності головного суб'єкта цього процесу – майбутнього викладача. З цією метою ми відібрали низку анкетних та тестових методик.

Діагностики представлені у додатках А, Б, В, Г, Д. Зведені результати діагностик продемонстровано у таблицях 4, 5, 6, 7, рисунках 1,2,3,4,5,6,7,8.

На даному етапі наше завдання полягає в тому, щоб експериментально перевірити організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх викладачів ВСП «Лохвицького механіко-технологічного фахового коледжу» ПДАУ. І тому ми провели анкетування «Оцінка інноваційного потенціалу майбутнього викладача». Ця анкета була розроблена з метою, щоб виявити рівень готовності майбутніх викладачів у вивченні такої інновації, як система дистанційного навчання. Питання даної анкети можна побачити у додатку А. Якщо розглянути результати анкетування, можна побачити, більшість майбутніх викладачів виявилися зацікавлені нововведенням. Пропонуємо розглянути узагальнені результати відповідей на кожне запитання.

Усього анкета містила 8 запитань. Ми постаралися скласти її так, щоб можна було виявити зацікавленість майбутнього викладача в інноваціях, визначити роль педагога під час роботи з інноваційною діяльністю, зрозуміти оцінку організаційно-педагогічних умов, а також зрозуміти комфортні умови для роботи. Головною метою даного анкетування стало отримання результатів констатуючого експерименту та визначення подальшого розвитку інноваційної діяльності в коледжі, на думку викладачів коледжу.

Перше питання анкети «Оцінка інноваційного потенціалу майбутнього викладача» звучало так: «Чи вважаєте себе творчою особистістю?». Узагальнені результати відповіді на дане питання представлені на рис. 1.1.

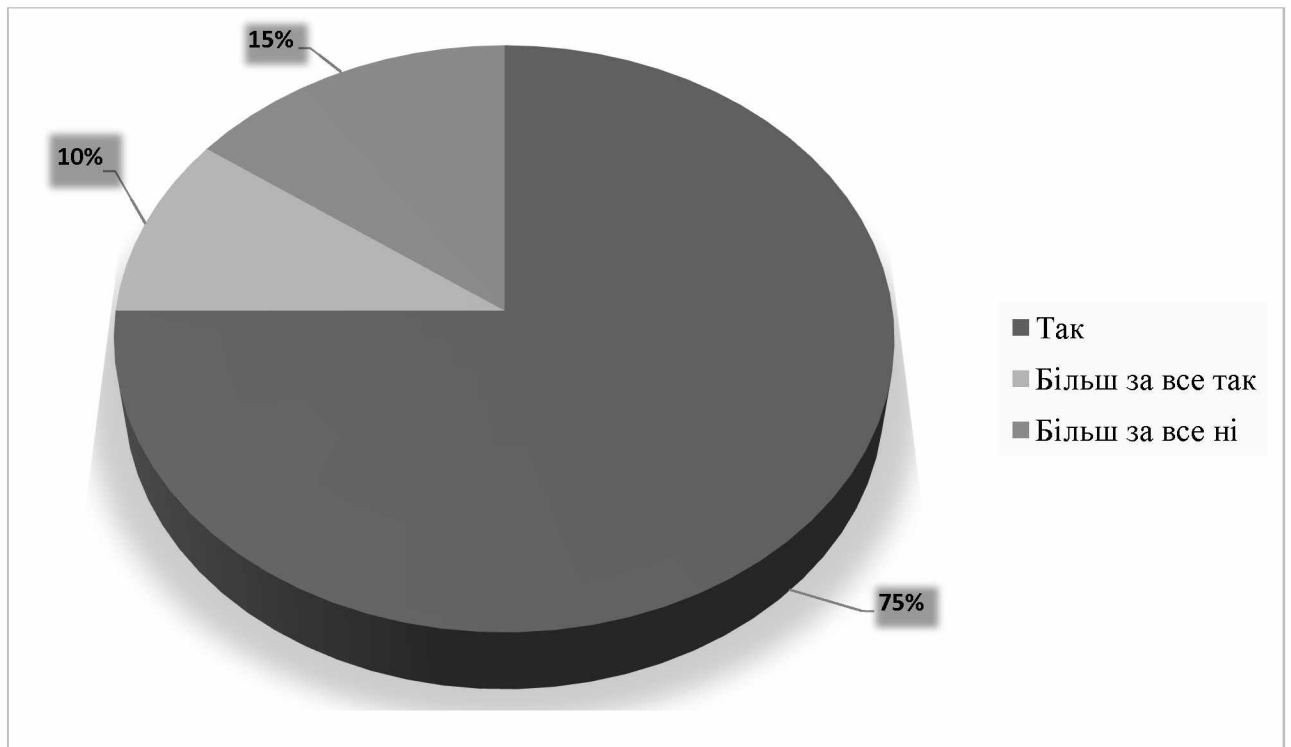

Рис. 1.1. – Результати відповіді питанням: «Чи вважаєте себе творчої особистістю?»

Результати даної діаграми демонструють те, що більшість майбутніх викладачів так чи інакше прирівнюють себе до людей, які займаються творчою діяльністю. Варто зазначити, що кожен майбутній викладач, задіяний в анкетуванні, сприймав це питання адекватно, не ставлячи питання порівняння інновацій та творчої діяльності. Ці види діяльності схожі тим, що їх первинним чинником є творення чогось нового, використання того, чого ще не було. Саме у цьому виникла потреба у цьому питанні.

Наступне питання «Як Ви оцінюєте умови для подальшого розвитку інновацій у аграрному ЗПО?» ставився з метою з'ясування у майбутніх викладачів їхнього прогнозу на розвиток інноваційної діяльності в даній освітній установі.

Результати відповідей наведено на рис. 1.2.

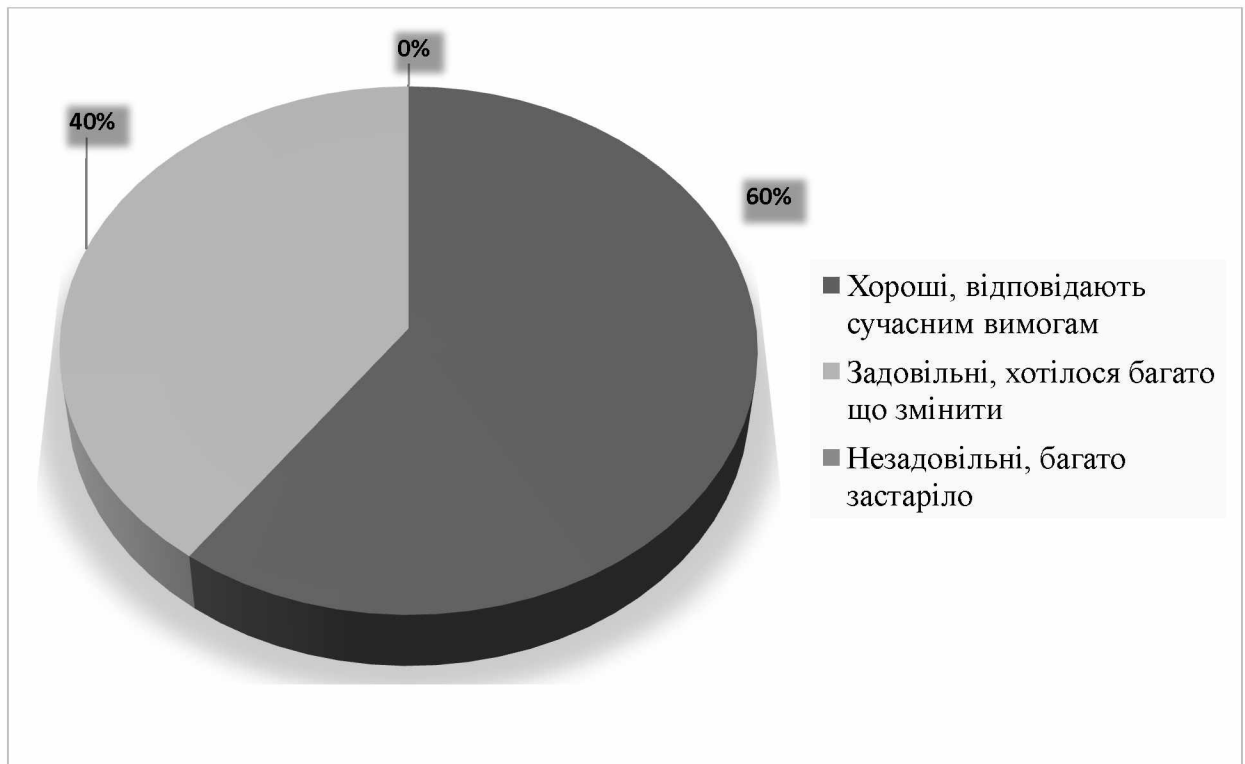

Рис. 1.2. – Результати відповідей на запитання: «Як ви оцінюєте умови для подальшого розвитку інновацій у аграрному ЗПО?»

Отримані результати свідчать про те, що абсолютна більшість освітян вважають, що умови для розвитку інноваційної діяльності в освітній установі перебувають на належному рівні. Однак є й ті, хто хотів би їх змінити. Це говорить про те, що необхідна додаткова робота з педагогічним колективом щодо з'ясування потреб, обговорення скарг і пропозицій.

Далі йшло питання: «Оцініть умови для подальшого розвитку інноваційної діяльності в університеті.». У цьому питанні необхідно було вибрати один варіант відповіді з кожного рядка. Це питання уточнювало попереднє та розкривало організаційно-педагогічні умови формування готовності викладачів до інноваційної діяльності. Результати на рис. 1.3.

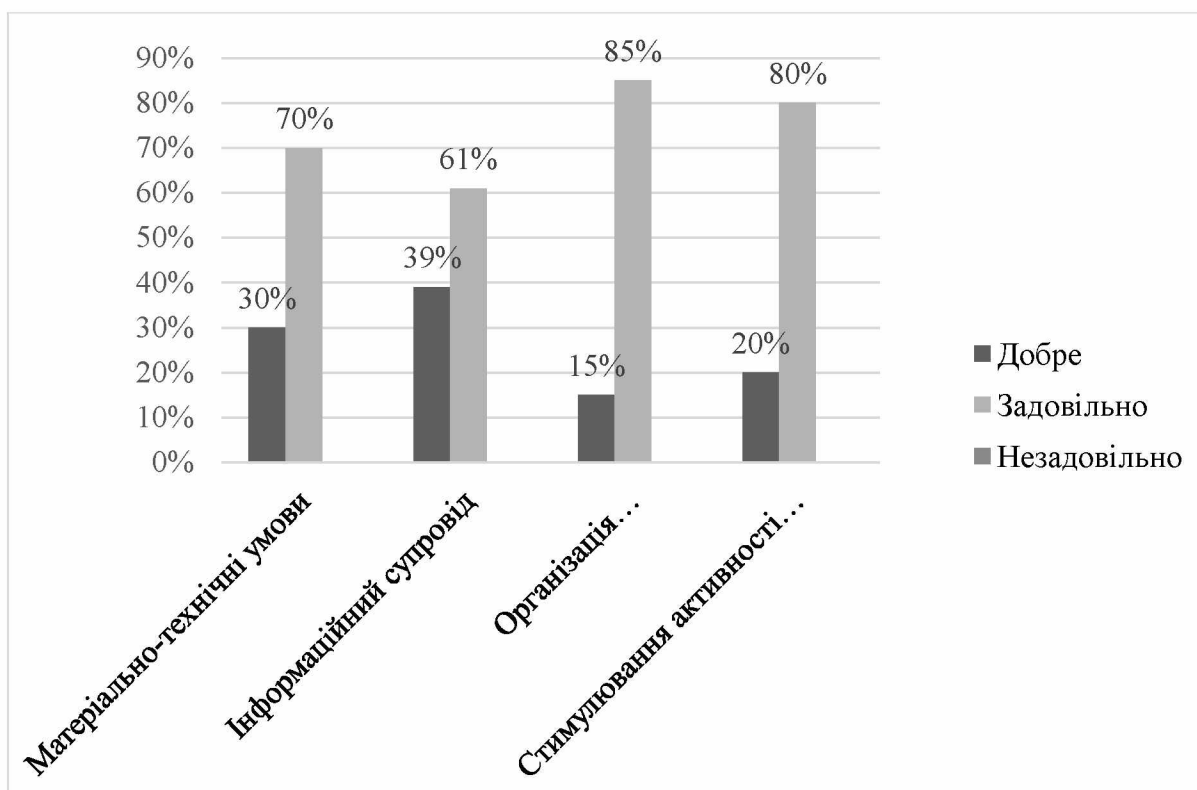

Рис. 1.3. – Результати відповідей на запитання: «Оцініть умови для подальшого розвитку інноваційної діяльності в коледжі»

Отримані результати демонструють загальну нейтральну думку про заходи, що проводяться в освітній установі, та інших супутніх складових, покликаних сформувати позитивну думку про впроваджені інновації. Респонденти позначили своє невдоволення за кожним фактором. Їхня частка склала від 61% до 85%. Найвищий негативний показник було надано «Організації заходів, які сприяють просуванню інноваційної діяльності».

Четверте питання анкети «Як, на вашу думку, інноваційна діяльність майбутнього викладача впливає на якість роботи?». Пропонувалося вибрати трохи більше трьох варіантів. Це питання закликала до рефлексії і якщо майбутній викладач ще не зміг виявити в собі перелічені якості, то у нього з'являвся орієнтир, мета на найближче майбутнє. Результати на рис. 1.4.

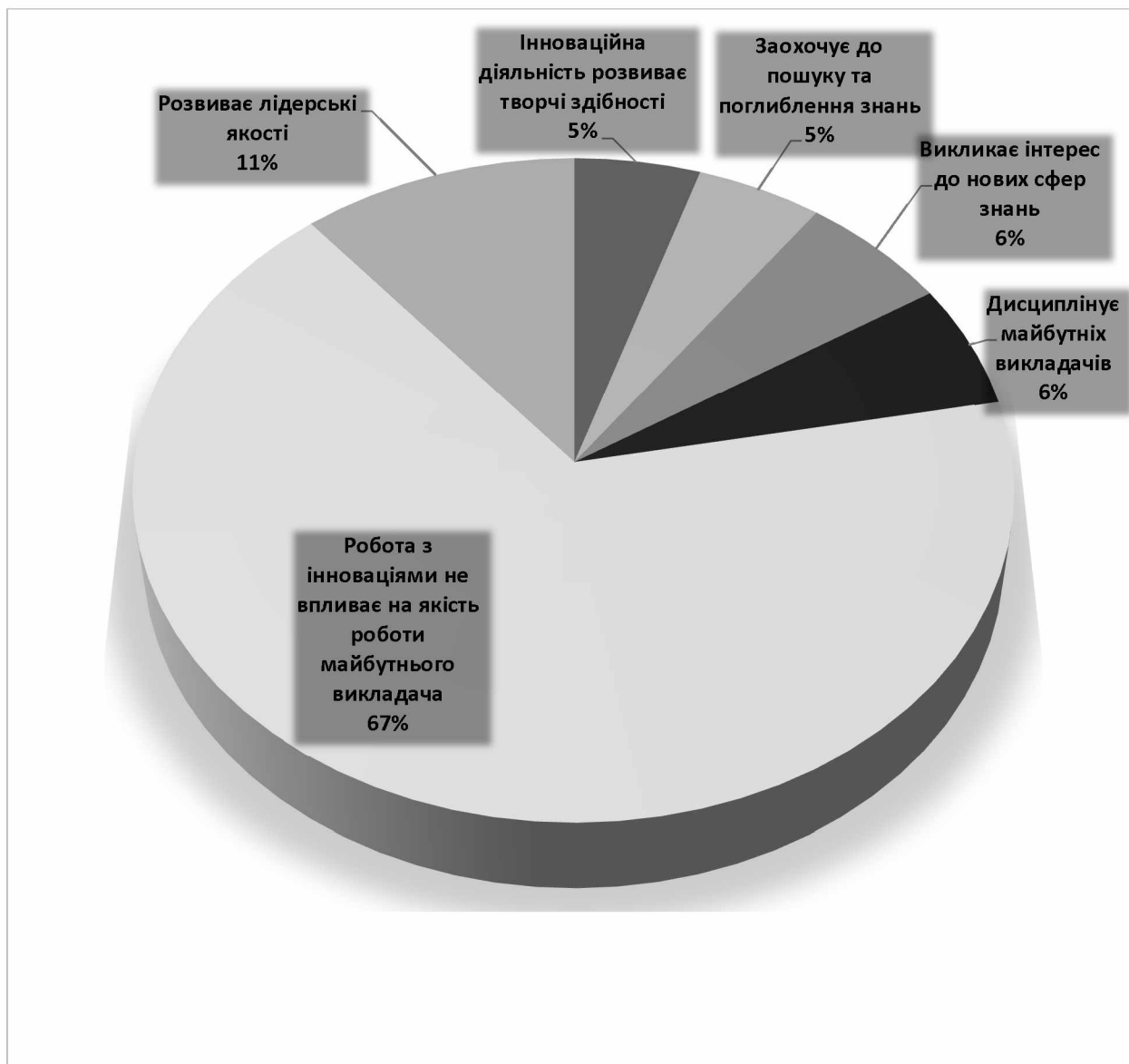

Рис. 1.4. – Результати відповіді питання «Як, на вашу думку, інноваційна діяльність майбутнього викладача впливає на якість роботи?»

Найпопулярнішими відповідями стали: «Робота з інноваціями не впливає на якість роботи майбутнього викладача» – 67%, «Розвиває лідерські якості» – 11%. Інші відповіді набрали по 5%.

Наступним постало питання: «Чи часто Ви проявляєте ініціативу в науково-педагогічному колективі для розвитку інновацій, внесення своїх пропозицій?». Пропонувалося вибрати один варіант відповіді. Це питання також спрямоване на рефлексивну поведінку майбутнього викладача.

Результати показані на рис. 1.5.

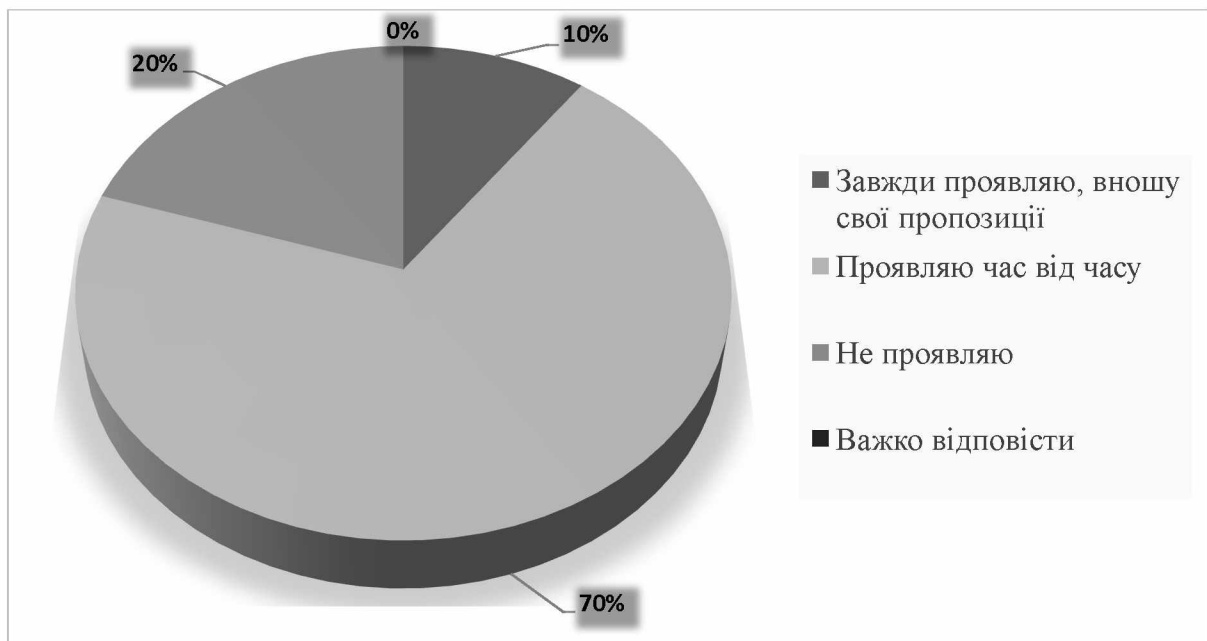

Рис. 1.5. – Результати відповіді на запитання «Чи часто Ви проявляєте ініціативу в науково-педагогічному колективі для розвитку інновацій, внесення своїх пропозицій?».

Результат, продемонстрований на рис. 1.5, свідчить, що майбутні викладачі коледжу пропонують чи вносять певні зміни час від часу. У зв'язку з цим ми можемо стверджувати, що цей коледж знаходиться в постійному процесі оновлення, актуалізації, впровадження нововведень. Ця умова полегшує підготовку майбутніх викладачів до інноваційної діяльності, оскільки всі ініціативні та відкриті до нового.

Наступне питання «Назвіть якості, які, на вашу думку, повинен володіти майбутній викладач, який займається інноваційною діяльністю?». Пропонувалося вибрати трохи більше трьох варіантів відповіді. Результати представлені на рис. 1.6.

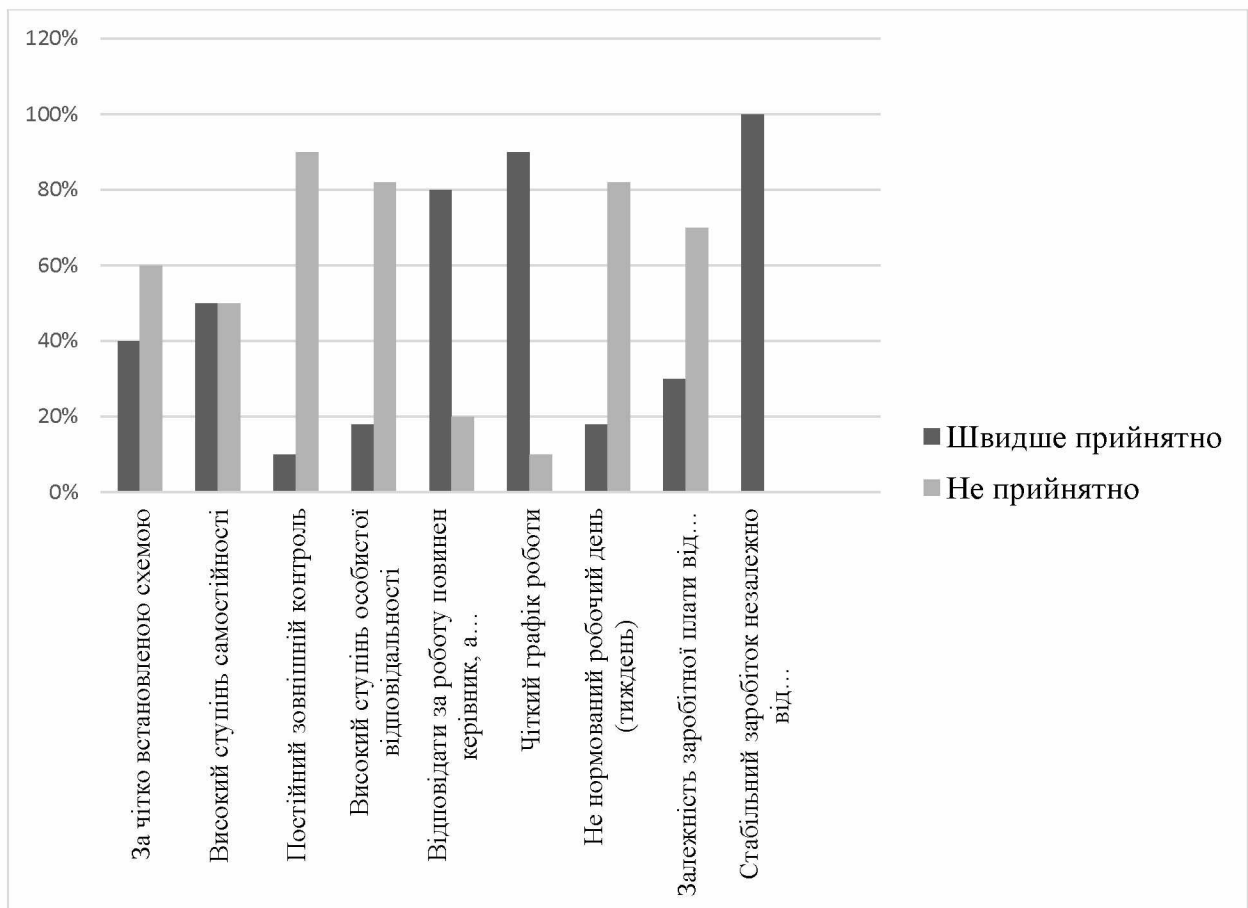

Рис. 1.6. – Результати відповідей на запитання «Назвіть якості, якими, на вашу думку, повинен володіти майбутній викладач, який займається інноваційною діяльністю?»

За отриманими даними помітно, що думки майбутніх викладачів у відповідь на поставлене запитання розійшлися. Найбільш "стабільними" якостями стали: "Робота за чітко встановленою схемою" "швидше прийнятно" - 50%, "неприйнятно" – 50%, "Стабільний зарібок незалежно від показників" "скоріше прийнятно" – 100%. Ці варіанти обирали найчастіше. Негативною якістю стало: «Постійний зовнішній контроль». Результат – «швидше неприйнятно» – 90%. Це говорить про те, що майбутні викладачі не готові до того, що їхня інноваційна діяльність буде постійно під контролем.

Заключне питання анкетування «Як ви себе відчуваєте в ситуації, що швидко змінюється (соціальної, економічної, політичної та ін.) навколо вас?» передбачав вибір однієї відповіді. Рис. 1.7 свідчить про результати.

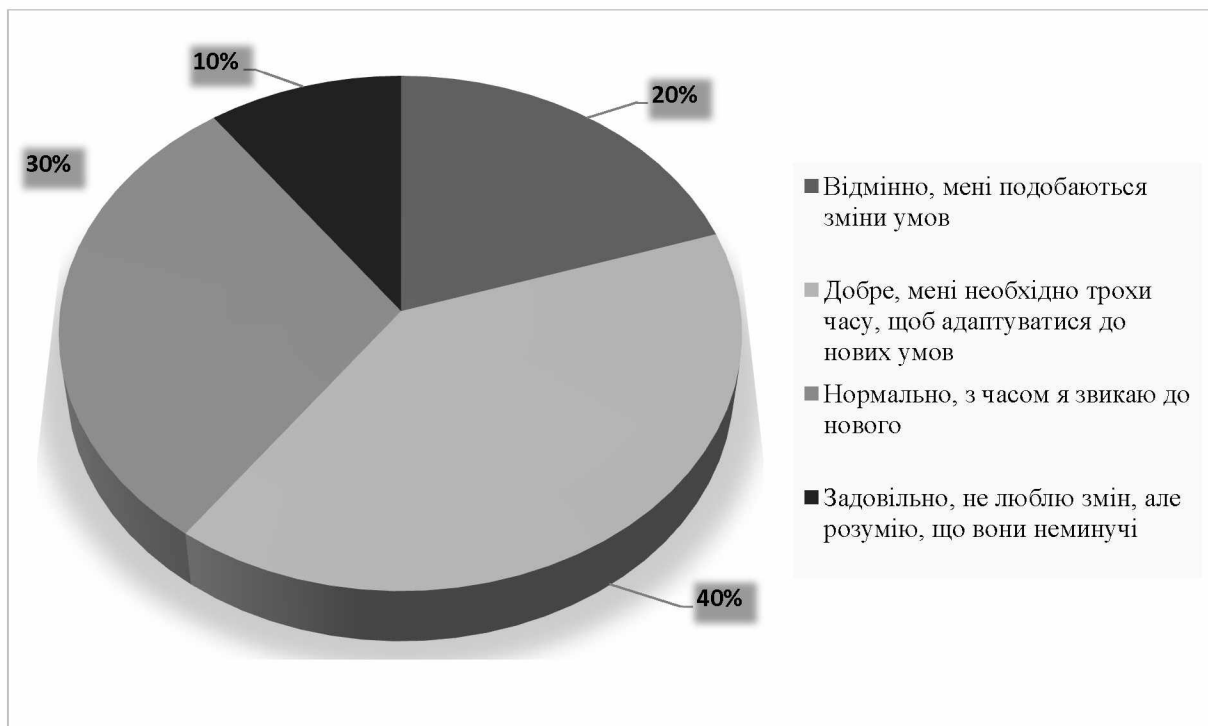

Рис. 1.7. – Результат відповіді на запитання: «Як ви себе відчуваєте в ситуації, що швидко змінюється (соціальної, економічної, політичної та ін.) навколо вас?»

Результати демонструють нам те, що більшості майбутніх викладачів коледжу потрібен час для освоєння тих чи інших змін, що є нормою для звичайної людини. Варіант відповіді «добре, мені необхідно трохи часу, щоб адаптуватися до нових умов – 40%. Другою за популярністю стала відповідь "нормально, з часом я звикаю до нового" - 30%. На передостанньому місці виявилася відповідь «відмінно, мені подобаються зміни умов» - 20%. Це говорить про те, що у майбутніх викладачів необхідно розвивати позитивне ставлення до змін та інноваційної діяльності.

За узагальненими результатами анкетування можна зробити висновок, що викладачі зацікавлені в інноваціях, що відбуваються в коледжі. Проте успішному оволодінню інноваційною діяльністю заважає відсутність цілеспрямованих заходів, орієнтованих формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів. Саме завдяки їм має з'явитися більше позитивних відгуків про систему дистанційного навчання, що впроваджується.

Виходячи з результатів, отриманих нами при аналізі діагностик, спрямованих на формування інноваційної діяльності в освітній організації, ми можемо зробити висновок - дана освітня організація має умови для занять інноваційною діяльністю, але існують певні проблеми, які пов'язані з організацією цих умов. На основі формуючого експерименту нами було виділено три рівні готовності до інноваційної діяльності: високий, середній, низький. Результати характеристики представлені на рис. 1.8.

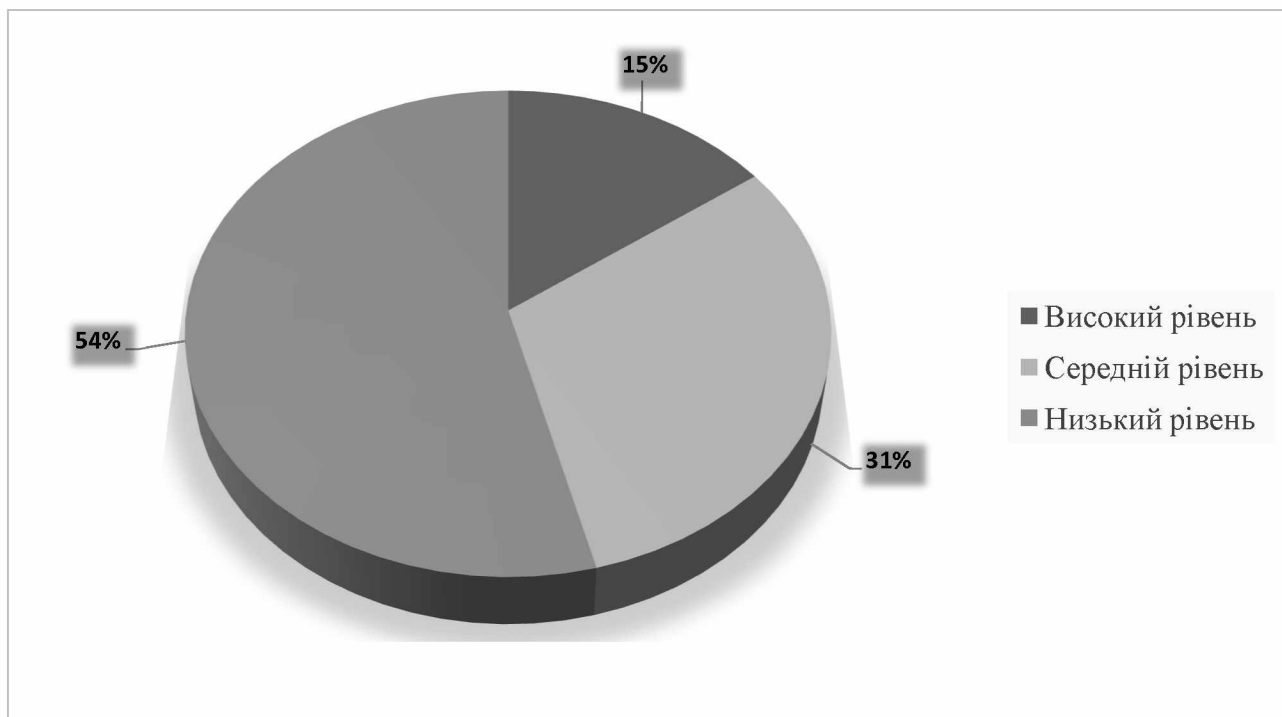

Рис. 1.8. – Загальний результат готовності викладачів до інноваційної діяльності. Результати експерименту, що констатує, визначили хід подальшого дослідження.

Ця діаграма дозволила виявити загальний рівень інтегративного показника готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів. За отриманими даними зрозуміло, що майбутні викладачі досить мотивовані, але їм не вистачає підготовки до освоєння нововведень.

Висновки до першого розділу

Виходячи з аналізу наукової літератури з проблеми, що вивчається, можна зробити висновок про те, що існують певні протиріччя між традиційним рівнем реалізації професійної освіти і сучасними потребами освітніх установ. Розвиток системи освіти відбувається завдяки впровадженню інноваційної діяльності, розробці та запровадженню елементів нового змісту освіти, нових освітніх технологій, звернень до світового педагогічного досвіду. У першому розділі нами розглянуто загальні критерії інновацій у педагогіці за Дичківськівською І. М. та Лаппо В. В., а також класифікація інновацій за Ложкіним Г. В. та Волошиною О. В.

Формування суб'єкта інноваційної діяльності є основним фактором при розробці та впровадженні інновацій у педагогічну діяльність. Воно було б неможливим без використання основних понять та законів інноватики, здійснення інноваційної стратегії організації навчання, що передбачає готовність особистості до змін, які швидко наступають у суспільстві, до різноманітних форм мислення, до взаємодії з іншими людьми. Структура готовності майбутнього викладача аграрних ЗПО до інноваційної діяльності складається із сукупності властивостей характерних для особистості: варіативність мислення, креативність, перцептивність, комунікативність, рефлексія, толерантність, емпатійність.

На основі теоретико-методологічного аналізу було визначено ступінь розробленості проблеми на сучасному етапі, а також конкретизовано поняття «інноваційна діяльність майбутнього викладача аграрних ЗПО». Дане поняття в нашому дослідженні позначає певний стан, що включає здібності до творчості та рефлексії, а також мотиваційно-ціннісний компонент по відношенню до професійної функції, що стимулює до інноваційної діяльності, що не залежить від досвіду чи майстерності майбутніх викладачів аграрних ЗПО.

Також було виявлено організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності, які полягають у матеріально-технічних умовах, інформаційному супроводі, організації заходів,

що сприяють просуванню інновацій, стимулюванню активності майбутніх викладачів.

Проведено констатуючий експеримент, який дозволив виявити сформованість готовності майбутніх викладачів аграрних закладів професійної освіти до інноваційної діяльності.

РОЗДІЛ 2.

ДОСЛІДНИЦЬКО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ АГРАРНИХ ЗПО ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Критерії та показники готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності на прикладі ВСП «Лохвицький механіко-технологічний фаховий коледж» ПДАУ м. Заводське

Якщо безпосередньо розглядати структуру готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО, то, як правило, головною перешкодою називають сукупність властивостей характерних для особистості, які знадобляться для інноваційної, та, головне, дослідно-експериментальної діяльності:

- варіативність мислення (майбутній викладач має підлаштовуватися до будь-якої нової ситуації, проявляти ініціативу та пропонувати свіжі ідеї);
- креативність (творчий підхід до діяльності);
- перцептивність (здатність до сприйняття нового);
- комунікативність (здатність спілкуватися);
- рефлексія (здатність до самоаналізу, об'єктивної самооцінки);
- толерантність (терпимість до думки, ідеям інших учасників діяльності, процесу);
- емпатійність (здатність до співпереживання).

Щоб виявити психологічну, особисту орієнтованість, готовність майбутнього викладача до інновацій, необхідно проводити різного виду діагностики. [24]

Будь-яка розробка чи педагогічне нововведення потребує виявлення стартового стану науково-педагогічної системи. Це дозволяє побачити цілу картину, яка може продемонструвати перехід науково-педагогічної системи з рівня на інший, якісно новий. Як правило, діагностика передбачає виявлення результатів, спрямованих на науково-педагогічну систему, і навіть дозволяє дати їм експертну оцінку.

Завданнями науково-педагогічної діагностики є:

- Забезпечення реалізації особистісно-орієнтованого підходу;
- Забезпечення адекватного визначення результатів професійної діяльності майбутніх викладачів;
- Визначення умов для ефективного розвитку особистості;
- Оцінка діяльності в цілому (самооцінка діяльності майбутнього викладача).

Педагогічна діагностика здійснює низку функцій: інформаційну, якісну, комунікативну, аналітичну, прогностичну тощо.

Здійснюється педагогічна діагностика на різних рівнях. Докладніше це описують Галузьяк В. М. та Холковська І. Л. [10, 25]

Перший рівень – компонентна діагностика. Будь-який педагогічний процес чи явище вбирають у собі масу показників і властивостей. Виділяючи окремі компоненти в об'єкті, отримуючи характеристику деяких із них, майбутній викладач виконує компонентну діагностику, яка вважається початковим рівнем педагогічної діагностики. Така діагностика, як правило, не може надати точний прогноз, а також не має достатньої віддачі.

Другий рівень – структурна діагностика. На даному етапі майбутній викладач визначає структуру процесу, що дозволяє висувати гіпотези, які демонструють різні ступені залежності між викладацькою результативністю і адекватністю формування окремих сторін об'єкта. Результат цьому рівні стає більш релевантним. Однак лише на наступному рівні процес можна вважати завершеним.

Третій рівень – системна діагностика. Тут майбутній викладач виділяє функції окремих сторін педагогічного процесу як системного явища, і навіть функцію розвитку цього процесу. Цей етап показує нам взаємозв'язок окремих компонентів та виявляє взаємозалежність різних педагогічних систем. Педагогічна діагностика, разом із зрізовими дослідженнями, і навіть спостереженням надає максимально об'єктивну картину педагогічної ситуації. На рівні системності педагогічна діагностика завершується.

Зазначимо, що у кожному рівні педагогічна діагностика готова виконати ту функцію, що хоче досягти викладач. Різні завдання передбачають різні рівні педагогічної діагностики.

Саме завдяки діагностичним дослідженням можна виявити інноваційний потенціал майбутнього викладача, а також його готовність до змін у педагогічній системі.

На даному етапі дослідження з метою виявлення інноваційного потенціалу майбутніх викладачів було проведено формуючий експеримент. Результати представлені у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Зведені дані діагностики "Карта педагогічної оцінки здібностей майбутнього викладача до інноваційної діяльності"

№ п/п	Показник	Середній бал
1	Мотиваційно-творча спрямованість особистості	3,6
2	Креативність майбутнього викладача	2,6
3	Оцінка професійних здібностей майбутнього викладача до провадження інноваційної діяльності	2,9
4	Індивідуальні особливості особистості майбутнього викладача	2,6

Керуючись зведеними даними, отриманими в результаті проведення діагностики «Карта педагогічної оцінки здібностей майбутнього викладача до інноваційної діяльності (Галузяк В. М. та Холковська І.Л.) (Таблиця 2.3), ми можемо зробити висновок про те, що викладачі коледжу на початковому етапі роботи з системою дистанційної освіти переважно залучають мотиваційно-творчу спрямованість. Завдяки цьому відбувається оптимізація всього педагогічного процесу, а також надається ефективність, багатогранність роботі викладача та розвивається творча індивідуальність. Інші показники знаходяться на середньому рівні.

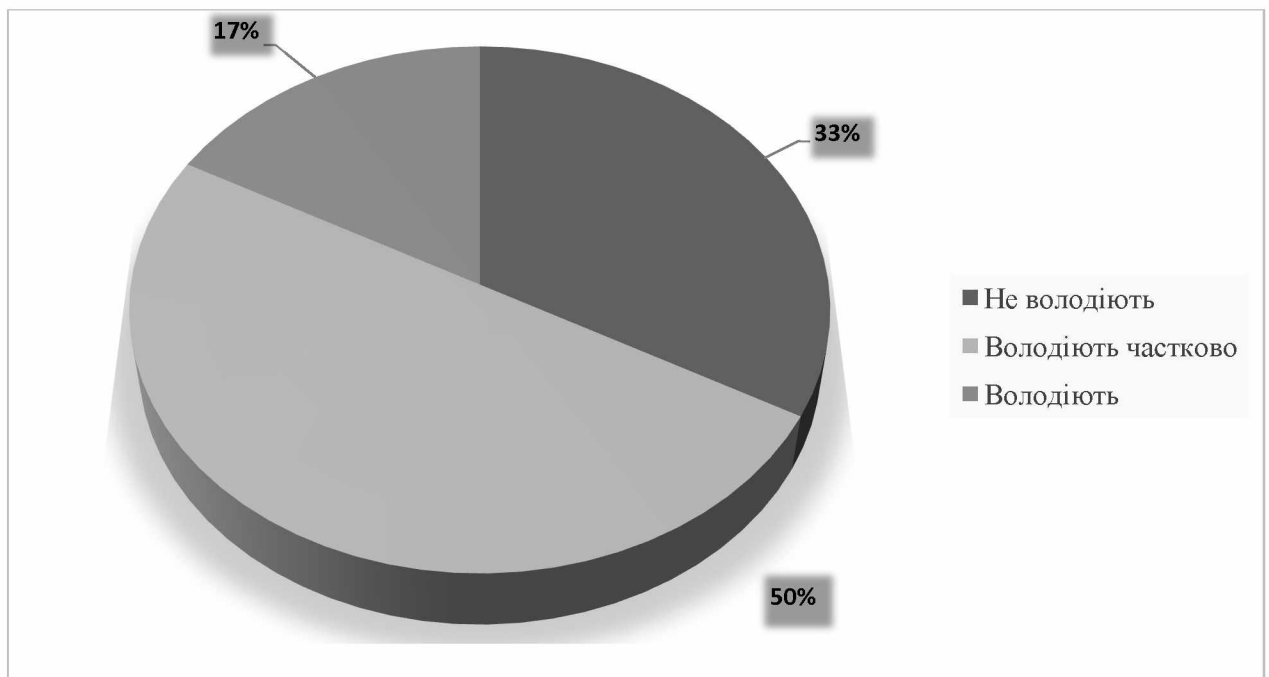

Рис. 2. 9. – Результати діагностики професійної готовності майбутнього викладача до експериментальної роботи (Балахонова О. Д.)

Зведені результати «Діагностики професійної готовності майбутнього викладача до експериментальної роботи» (Балахонової О. Д.), (рис. 2. 9) демонструють рівень теоретичних та професійних знань та вмінь, необхідних для проведення експериментальної діяльності. Під час проведення цієї діагностики були задіяні методи самооцінки та самоаналізу. Виходячи з результатів, можна сказати, що лише 17% майбутніх викладачів готові до експериментальної роботи. У результаті даної діагностики розглядалися такі критерії: знання інноваційних процесів, психологічна готовність, знання психології управління та управління тощо. Для майбутніх викладачів, які в найближчому майбутньому займатимуться експериментальною діяльністю, розробкою нових методик, діяльністю інноваційного характеру це низький результат.

Ми можемо зробити наступний висновок щодо блоку методик: за інтегративним показником майбутні викладачі готові до роботи з інноваційною діяльністю виключно на мотиваційному рівні. Є бажання займатися творчою діяльністю, у тому числі й інноваційного характеру, активно проявляється ініціатива з боку майбутніх викладачів, а також цілеспрямованість. Проте

більшості не вистачає знання теоретичних засад інноваційної діяльності, володіння основними технологічними вміннями. Показники за даними показниками перебувають на середньому рівні.

Наступний блок діагностик спрямовано на виявлення побудови структури інноваційної діяльності в аграрному закладі професійної освіти, виявлення наявності умови для занять інноваційною діяльністю. Для цього було проведено діагностику «Оцінка рівня інноваційного потенціалу педагогічного колективу» Анкета №1 (Балахонова О. Д.).

При аналізі відповідей першого питання з Анкети №1 ми обрали найцікавіші відповіді. Питання звучало так: «Чи необхідні, на вашу думку, зміни в навчальній, позаурочній діяльності, в чому конкретно і чому?» Деякі з відповідей: «Зміни необхідні в частині навчальної діяльності, тому що дедалі менша кількість студентів має можливість займатися науково-дослідною роботою. Студенти заочної форми позбавлені повністю даної можливості, тому що немає коштів до цих занять. Необхідно створити дистанційні курси для занять науково-дослідною роботою з науковим керівником», «Коледж має активно розвиватись в інноваційній сфері. Необхідно надати можливість студентам для дистанційного захисту підсумкових державних іспитів, а також випускних кваліфікаційних робіт», «Дистанційне навчання – відмінний крок уперед.

Однак не варто забувати про тих, хто проводить у стінах коледжу більшу частину свого часу. Для студентів очної форми навчання, студентів – фахових молодших бакалаврів, необхідно закуповувати високоякісне обладнання, створювати комп'ютерні класи, розробляти електронні курси. Це суттєво позначиться на освоєнні дисциплін та удосконалить педагогічний процес».

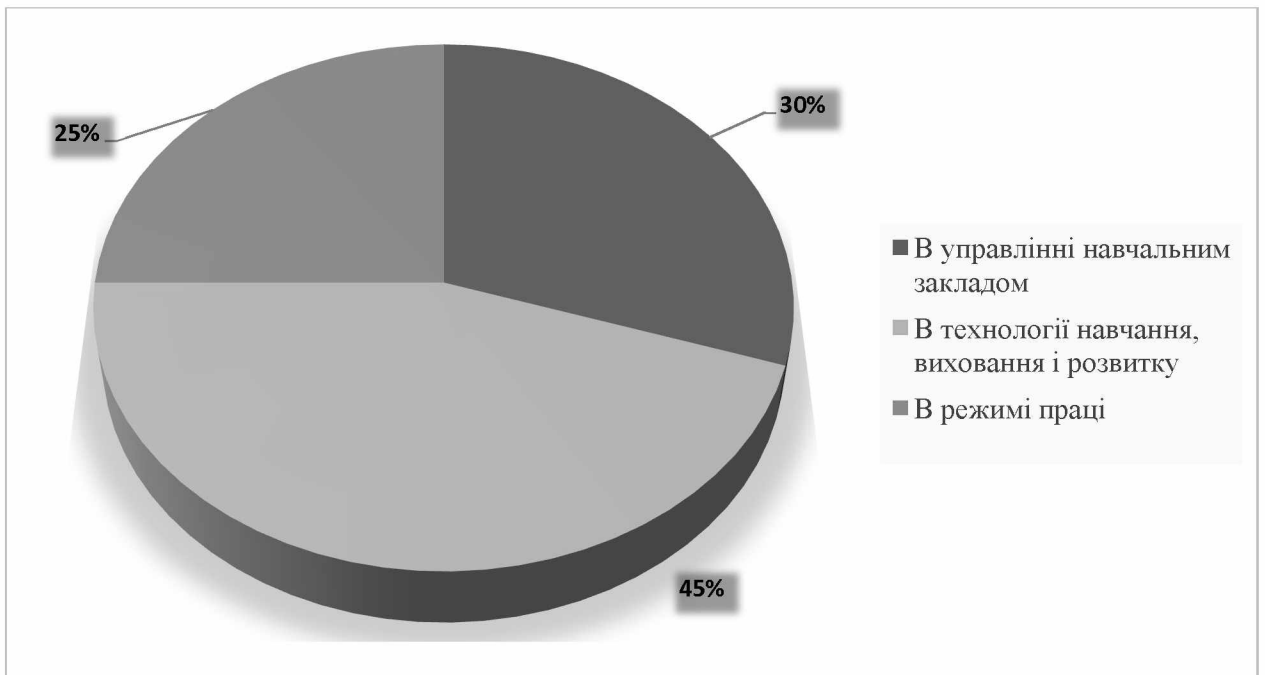

Рис. 2.10. – Результати відповіді на запитання: «Які, на ваш погляд зміни, потрібні вашому навчальному закладу»

За результатами другого питання можна дійти невтішного висновку, більшість викладачів коледжу незадоволені технологіями навчання, виховання та розвитку. Можливо, що завдяки саме цьому фактору викладачам стане цікавіше працювати з інновацією, що впроваджується. Цікавим моментом стало те, що 25% респондентам необхідні зміни в режимі роботи.

Результати відповіді «Чи відчуваєте ви себе готовим до освоєння нововведень» представлені на рис. 2.11.

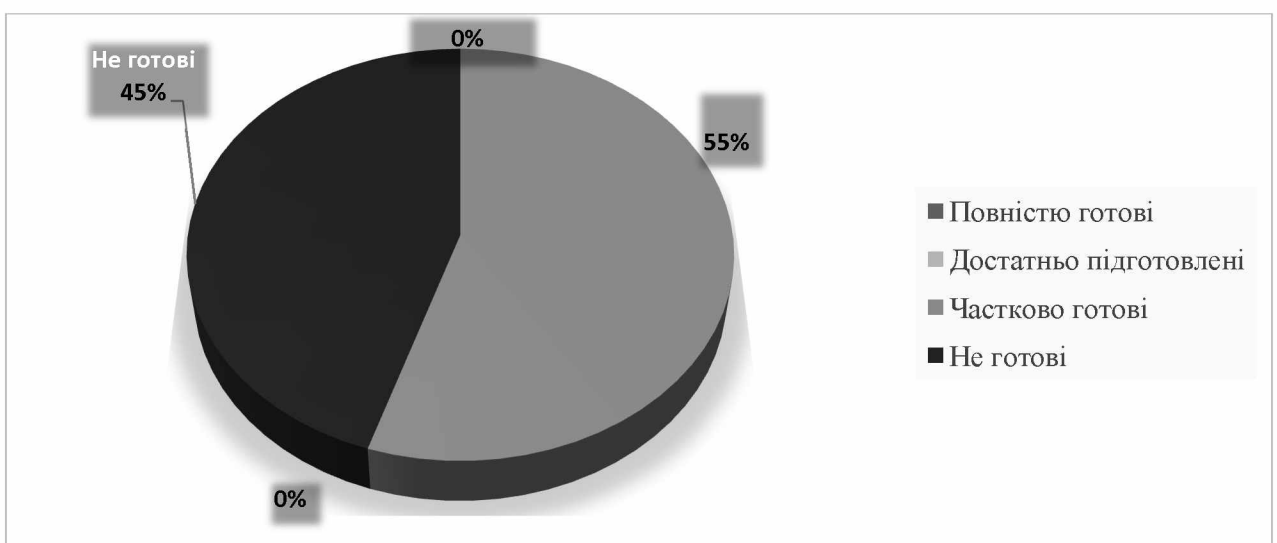

Рис. 2.11. – Результати відповіді на запитання: «Чи відчуваєте себе готовими до освоєння нововведень?»

На запитання «Чи відчуваєте себе готовими до освоєння нововведень?» більшість опитаних відповіли про часткову готовність. Чи не готовими виявилися 45%. Варіанти відповідей «Достатньо підготовлені» та «Повністю готові» не вибрав ніхто. Слід зазначити, що дане анкетування проходило після проведення в освітній установі низки різних тренінгових заходів. Наприклад, на базі ВСП «Лохвицький механіко-технологічний фаховий коледж» ПДАУ м. Заводське проводився семінар на тему «Classroom – освіта майбутнього», на якому були присутні розробники платформи. Також пропонувалася самостійна робота із системою. «Classroom» був доступний до початку навчання студентів у ньому. Надавалася можливість зайти та переглянути курси семестру, конструктивні елементи курсів, переглянути списки студентів, статистику запису на курс, розміщення повідомлень у форумі. Щотижня після тестового впровадження системи збиралася педагогічна рада, на якій розбиралися проблеми та обговорювалися переваги. За підсумками місяця складався звіт, який надавалися директором до Міністерства освіти і науки України.

У Таблиці 2.4 представлений середній бал результату відповіді на питання: «Які форми підготовки, навчання освоєння нововведень ви пройшли?».

Пропонувалося виставити оцінку за 5-бальною шкалою: від найбільшого (5- дуже впливають на рівень мого розвитку та підготовленості до інноваційної діяльності) до найменшого (1 - не впливають).

Таблиця 2.4

Таблиця 2.4 – Середній бал результату відповіді питанням: «Які форми підготовки, навчання освоєння нововведень ви пройшли?»

№ п/п	Форми підготовки	Бали
1	Семінари, практикуми	3,7
2	Педагогічні поради	3,6
3	Робота у творчій групі	3,2
4	Робота з науковим консультантом	3,3
5	Самостійна робота	3,7
6	Навчання на проблемних курсах	3,3
7	Підвищення кваліфікації	3,7

Результат, отриманий у ході опитування, демонструє нам те, що майбутні викладачі були задоволені всіма формами підготовки практично однаково. Це свідчить про слабку ефективність вищевказаних форм підготовки. Найімовірніше майбутні викладачі щось змогли підкреслити для себе з кожного заходу, але це все не змогло радикально підвищити рівень готовності до інноваційної діяльності.

Наступним питанням було поставлено так: «Оцініть умови вашого навчального закладу для розвитку інноваційної діяльності». Відповіді шикувалися практично в такому ж порядку, як і в попередньому питанні (3 бали – дуже хороші, 2 бали – хороші, 1 бал – задовільні, 0 балів – незадовільні).

Таблиця 2.5

Таблиця 2.5. – Середній бал результату відповіді питання: «Оцініть умови вашого навчального закладу у розвиток інноваційної діяльності»

№п/п	Умови	Бали
1.	Матеріальні	2,5
2.	Фінансові	1,9
3.	Організаційні	1,7
4.	Психологічний клімат у колективі	2,1
5.	Стимулювання	1,9
6.	Система навчання кадрів	0,6

Таблиця 2.5 свідчить що, більшість викладачів зійшлися на думці про те, що освітній установі необхідно переглянути систему навчання кадрів. Також можна помітити, що викладачі коледжу особливо приємно відгукнулися про матеріальні умови та психологічний клімат у колективі. Цим пунктам вони поставили майже вищий бал. Інші умови знаходяться на середньому рівні.

Заключним випробуванням у запропонованій анкеті стало питання: «Що для вас є перешкодою у створенні нововведень?». Викладачам пропонувалося вибрати 5 найбільш значних перешкод, на їхню думку. У Таблиці 2.6 представлені результати вибору у відсотковому співвідношенні.

Таблиця 2.6. – Результати відповіді питанням «Що для вас є перешкодою у створенні нововведень?»

Умови	Бали
Відсутність часу	20%
Відсутність обґрунтованої стратегії розвитку навчального закладу	6%
Розбіжності, конфлікти у колективі	15%
Відсутність необхідних теоретичних знань	16%
Слабка поінформованість про нововведення в освіті	8%
Відсутність чи недостатній розвиток	18%
Відсутність стимулювання	17%

Дане опитування показало, що у більшості опитаних майбутніх викладачів під час роботи з інноваціями, інноваційною діяльністю не вистачає часу. Цей чинник стоїть на першому місці серед запропонованих перешкод. Другим став недостатній розвиток у сфері інноваційної діяльності. Ще однією з найпопулярніших перешкод стала відсутність стимулювання за розробку, а також запровадження певних нововведень. Таким чином, викладачі потребують того, щоб їм надавали час на зайняття інноваційною діяльністю, давали можливість вільно розвиватися у цій сфері та заохочували їх починання. Інші відповіді займають не менше значення у роботі викладачів, але після проведення даного опитування всі зійшлися на спільній думці, що саме ті три відповіді, які набрали найбільшу кількість відсотків, є найбільш проблематичними під час роботи з інноваційною діяльністю.

За підсумками проведених діагностик було сформульовано рівні готовності майбутніх викладачів аграрних закладів освіти до інноваційної діяльності. Результати представлені у Таблиці 2.7.

Таблиця 2.7. – Рівні готовності викладачів до інноваційної діяльності

Компонент	Показники	Рівні готовності
Мотиваційно творча направленість	Виявлення побудови структури інноваційної діяльності в освітній організації. Виявлення наявності умови для занять інноваційною діяльністю.	<p>Високий: Цей рівень готовності до інноваційної діяльності демонструється завдяки мотиваційній складовій майбутнього викладача. В даному випадку основним фактором є особиста зацікавленість у впровадженні інновацій у освітній процес, а також креативна складова, творчий підхід. Прагнення самовдосконалення, здатність до самоаналізу, рефлексії, здатність до самоорганізації – дані показники характеризують високий рівень.</p> <p>Середній рівень готовності до інноваційної діяльності характеризується поверхневими теоретичними знаннями в галузі інноватики. Розуміння потреби у впровадженні інновацій, але нестабільний інтерес до них. Також викладач, що перебуває на середньому рівні готовності, має прагнення самовдосконалення. Однак не завжди готовий належно оцінювати свої можливості.</p> <p>Низький: На низькому рівні готовності викладач має уявлення про інноваційну діяльність загалом. Слабко розвинена мотиваційна спрямованість. Відсутній творчий інтерес, а також прагнення саморозвитку. Викладачі даного рівня не володіють основними технологічними вміннями, внаслідок чого не можуть адекватно займатися інноваційною діяльністю.</p>
Креативність	Креативність як одна з умов готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності	<p>Високий: На високому рівні майбутній викладач здатний розробляти інновації, а також удосконалювати їх завдяки творчому підходу.</p> <p>Середній: Викладач відкритий до нового та позитивно сприймає інновації, проте не здатний розробити щось нове самостійно.</p> <p>Низький: Немає інтересу до нового. Викладач не керується творчим компонентом під час освоєння нововведення.</p>
Індивідуальні Особливості майбутнього викладача	Визначення факторів, які гальмують використання інновацій. Виявлення психологічних бар'єрів у викладачів що виникають у процесі впровадження інновацій	<p>Високий: Викладач зацікавлений у інновації. Здатний розробляти та впроваджувати нове, а також є мотивація на подальшу роботу з нововведеннями.</p> <p>Середній: Позитивне ставлення до інновацій, але відсутність рефлексії внаслідок роботи з нововведенням. Здатність до удосконалення інновацій.</p> <p>Низький: Володіння теоретичними знаннями про інноваційної діяльності, але відсутність зацікавленості у них.</p>

2.2 Розробка моделі формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності у системі аграрних закладів професійної освіти

Керуючись основами теоретичного вивчення досліджуваного питання, а також проаналізувавши результати експерименту, що констатує, і формує експерименти, ми дійшли висновку того, що для підготовки майбутніх викладачів до інноваційної діяльності необхідна чітка модель підготовки.

Мета – розробка моделі формування готовності майбутнього викладача до інноваційної діяльності у системі професійної освіти. Ми розділили роботу на кілька етапів: підготовчий та основний.

У підготовчому етапі головним завданням було поставлено розробку моделі формування готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності. Для побудови моделі ми виявили підзавдання: залучення майбутніх викладачів коледжу до інноваційної діяльності (як індивідуальної, так і колективної), організації навчання, за допомогою індивідуальних освітніх траєкторій, керуючись аналізом виявлених труднощів викладачів навчального закладу, підтримка майбутнього викладача під час роботи з інноваційною діяльністю.

Необхідно відзначити окремо той факт, що підтримка майбутніх викладачів під час роботи з інноваційною діяльністю є його повним супроводом. Супровід передбачає не корекцію вже виконаного, а виявлення прихованих можливостей майбутнього викладача, які згодом стануть фундаментом подальшого розвитку.

Організація навчання майбутнього викладача завдяки індивідуальним освітнім траєкторіям передбачає цілеспрямовану допомогу тому чи іншому викладачеві із конкретною проблемою. Подана задача демонструє те, що кожна ситуація і кожен викладач індивідуальний, до кожного потрібен певний підхід.

Для того, щоб поставлені завдання були вирішені, ми повинні створити певні умови. Організаційно-педагогічні умови в нашому дослідженні постають перед нами як комплекс певних факторів, що зумовлюють напрямок педагогічної діяльності щодо формування готовності майбутнього викладача до

інноваційної діяльності. Дані умови передбачають, що майбутній викладач, який включився в інноваційну діяльність, вже має базову освіту, завдяки якому він володіє теоретичними основами. У зв'язку з цим ще однією організаційно-педагогічною умовою в нашій ситуації є модернізація вже наявної освіти за певних проблемних ситуацій, спрямованих на надання оперативної індивідуальної допомоги під час вирішення різних педагогічних завдань в інноваційній сфері. Також, раніше у нашому дослідженні було виділено низку організаційно-педагогічних умов, що впливають формування даної моделі: матеріально-технічні умови, інформаційний супровід, організація заходів, що сприяють просуванню інновацій, стимулювання активності майбутніх викладачів.

Найважливішою умовою для реалізації сказаного вище є психологічний аспект. Так як для здійснення поставленої мети ми спрямовуємо освітній процес на механізм супроводу, то невід'ємними частинами стануть партнерство, співробітництво та суб'єкт – суб'єктні відносини. Об'єднання цих частин взаємодії комунікантів та їх впливу один на одного обумовлюються ідеями гуманізації, демократизації, гуманітаризації, завдяки яким стає авторитетним досвід, накопичений протягом усього особистого та професійного життя студентів та викладачів, відбувається актуалізація фіксації уваги на нерозривність досвіду та розвитку як професійного, так і особистого. Усе це має на меті активізувати процес самоосвіти майбутнього викладача, оскільки це стає можливим лише за умови вільного вибору.

Умови, зазначені вище, є сполучною ланкою із принципами основ моделі формування готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності.

Методологічний апарат моделі формування готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності представлений у наступних підходах: системний, середовищний, оптимізаційний, андрагогічний, діяльнісно – компетентнісний, особистісний.

Системний підхід з наукової точки зору розглядається як орієнтація дослідження, в якому педагогіка виступає цілісною сукупністю компонентів та синтезом відносин.

Слід зазначити, що системний підхід є базисом наукових досліджень у сфері педагогіки, але при побудуванні моделі формування готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності представлене поняття має на увазі дещо інше пояснення. У зв'язку з тим, що викладачі, які працюють в Лохвицькому механіко-технологічному фаховому коледжі, мають можливість постійного саморозвитку, то ми можемо говорити про безперервність освіти. Отже, у разі системний підхід сприймається як вихід на межі нормальної підготовки, яка, зазвичай, зустрічається у системі підвищення кваліфікації. Системний підхід дозволяє підключати до системи підготовки майбутніх викладачів до інноваційної діяльності деталі, що позначаються ланками освітнього середовища.

Середовище реалізується у вигляді доктрини, яка зосереджена на регулюванні розвитку майбутніх викладачів, які отримують знання через спеціальним чином сформоване середовище. Необхідно позначити, що це дослідження передбачає, що у середовищному підході розвиток та формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності відбувається завдяки інноваційному середовищу. Таким чином, освітня установа має задаватися метою створення інноваційного освітнього середовища та грамотного залучення майбутніх викладачів до інноваційної діяльності, переходячи від уже наявних знань викладачів (будь-якого рівня) до їх трансформації. Перетворення накопиченого досвіду на спосіб професійної життєдіяльності.

Ще одним важливим складником під час підготовки майбутніх викладачів до інноваційної діяльності є механізми пристосування. Виходячи з цієї умови, ми ухвалюємо рішення модернізації оптимізаційного підходу. Цей підхід розглядається нами як компонент, що сприяє розвитку інноваційної діяльності в частині системи освіти в цілому, а також мислення та діяльності викладачів.

Оптимізаційний підхід дозволяє нам привести до балансу актуальні педагогічні тенденції та особисту взаємодію майбутніх викладачів з нововведеннями, внаслідок синтезу адресності зв'язку та аналізу інноваційної педагогічної діяльності щодо ефективності, енерговитратності.

Наступний підхід – андрагогічний. Спираючись на принципи даного підходу Даний підхід зумовлює постійний контроль теоретичних та практичних знань майбутнього викладача, активізацію самоосвіти.

Так як ми розглядаємо майбутніх викладачів, які вже мають деякий багаж знань, умінь і навичок, то діяльнісно - компетентний підхід дозволяє відійти від теорії та посилити компонент практики. При цьому андрагогічні процеси посилюють особистісний та професійний розвиток майбутнього викладача.

Подані вище підходи виділяють такі принципи формування готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності: принцип мінливості, адресності, безперервності, орієнтації на розвиток та результат.

Цілі, завдання, принципи, які ми виділили, послужили фундаментом для формулювання змісту та структури моделі формування готовності майбутнього викладача до інноваційної діяльності у системі професійної освіти. Структурою моделі стало два типи підготовки (курсове, міжкурсове) та інноваційно-освітнє середовище.

Курсова підготовка передбачає підвищення кваліфікації викладачів. Але при її включенні в модель формування готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності, вона зазнає певних змін у частині того, що змінюється роль даної підготовки – з контролю освітнього процесу на повну підтримку та супровід педагога під час роботи з інноваційною діяльністю. Необхідно пояснити, що в даному випадку потрібно розуміти регулювання як засіб супроводу. Безумовно, у цій моделі воно займатиме методологічне значення, оскільки його можна буде побачити протягом усього процесу. Дане застосування курсового підходу до формування готовності до інноваційної діяльності співвідноситься з андрагогічним та особистісним підходами, оскільки супровід активізує бажання демонструвати та покращувати

отримані навички, майбутній викладач починає працювати самостійно, а також зароджуються товариські відносини між учасниками освітнього процесу.

Модель формування готовності майбутнього викладача до інноваційної діяльності містить такі методичні технології: практико-орієнтовані, контекстні, проектні, технологія рефлексивного навчання. Слід розглянути кожен технологію докладніше.

Практико - орієнтовані технології – об'єднання методик, що ґрунтуються на проблемних ситуаціях орієнтованих на опис діяльнісного та когнітивного підходів при пошуку вирішення конкретної практичної проблеми. Контекстні технології, створені задля придбання власного досвіду, шляхом зіставлення роботи різних систем із різними контекстами. Це сприяє навичці аналізу тієї чи іншої проблемної ситуації, стимулює до відповідальності за вчинене.

Проектні технології мають на меті навчити майбутнього викладача автономно освоювати інноваційну діяльність. Взаємодія педагогів демонструється за допомогою теоретико-практичного та методичного взаємного збагачення педагогічних співробітників та способом демонстрації професійної готовності як ключової якості педагога.

Ще однією важливою особливістю є рефлексія. Вона дозволяє майбутнім викладачам адекватно оцінювати виконану роботу та власне зростання у сфері інноваційної діяльності.

Слід зазначити, що міжкурсова підготовка покликана у тому, щоб вирішити питання організації супроводу, і навіть адресної допомоги інноваційної діяльності майбутніх викладачів. Методологічною формою виступає тьюторський супровід. Ключовим моментом цього виду підготовки є непряма взаємодія. Це відбувається завдяки взаємному пошуку змісту, засобів та методів інноваційної діяльності, на основі раніше виявлених труднощів. Також у частину методичної складової включена взаємодія, а також різнорівневий зв'язок для виявлення, а також вирішення проблем, пов'язаних з інноваційною діяльністю.

Цей взаємозв'язок можливий при функціонуванні всіх зазначених спільнот. Основними стовпами взаємодії цієї системи є взаємна освітня діяльність, що ґрунтується на оперативності, сприянні та адресності. Головною ланкою в цій схемі є «експерт-фахівець», відповідальний за роботу освітян з інноваційною діяльністю від органів управління освітньою діяльністю.

Організація та налагоджена робота інноваційно-освітнього середовища реалізує залучення майбутніх викладачів до індивідуальної та колективної діяльності.

У нашому дослідженні під поняттям «інноваційно-освітнє середовище» ми розуміємо наступне – система, обумовлена соціальними та культурними причинами, а також спеціальним чином організована, яка задає напрямок інноваційного розвитку, впровадження, апробацію та аналіз результатів інноваційних рішень, що формує активне професійне зростання викладачів.

Педагогічною технологією, завдяки якій відбувалося залучення майбутніх викладачів до інноваційно - освітнього середовища з'явилося навчання у практиці. Це означає, що майбутній викладач розвивається за умов реальної інноваційної практики.

Впровадження майбутніх викладачів у інноваційну освітню діяльність відбувається завдяки наступним напрямкам: методичний супровід інноваційних процесів, експериментальна діяльність, публікація наукових авторських робіт на тему інновацій, підтримка майбутніх викладачів за участю у конкурсах професійної майстерності, отримання грантів.

Завдяки описаній моделі формування готовності майбутніх викладачів професійної освіти необхідно надати критерії оцінки готовності. Готовність до інноваційної діяльності складається з наступних компонентів:

- установка на професійний та особистісний саморозвиток, а також самовизначення за допомогою оволодіння інноваційною діяльністю;
- розвинена інтелектуальна активність викладача;
- успішна інноваційна діяльність викладача;
- педагогічна майстерність та творчість;

- рефлексивна поведінка викладача, адекватна професійна та особистісна самооцінка.

У додатку представлений рисунок моделі формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності в аграрних закладах професійної освіти.

На основі моделі, створеної нами, був розроблений план заходів. Розгорнутий план продемонстровано у Таблиці 8.

Таблиця 8

Таблиця 8. – План заходів щодо формування готовності педагогів до інноваційної діяльності

№	Педагогічна технологія	Форма заходу	Зміст
1	Практико-орієнтована	Курс підвищення кваліфікації «Застосування дистанційних освітніх технологій у навчальному процесі»	Курс спрямований на те, щоб освітяни змогли познайомитись із системою дистанційної освіти, а також розглянути систему «Classroom» з погляду інструменту освітнього процесу. Цей курс передбачає як групове вивчення педагогами системи, і індивідуальні заняття. Завдяки вивченню даного курсу, викладачам надається можливість оцінити рівень власної зацікавленості у інноваційної діяльності Також курс сприяє формуванню усвідомлення значущості у навчальному процесі дистанційного навчання.
2	Контекстна, проектна, практико-орієнтована	Вебінар на тему: «Реалізація освітніх програм із застосуванням дистанційних технологій»	Вебінар розміщений у системі «Classroom» і дозволяє викладачам, які тільки долучаються до даної системи, випробувати її: пройти шлях від авторизації до перегляду всього вебінару, роботи з курсом, а також розміщення питань та відгуків, що хвилюють. Дана форма дозволяє викладачам здобути практичну навичку роботи з системою «Classroom» та виявити рефлексивну поведінку.

3	Проектна	Семінар на тему: «Дистанційна освіта – сучасні форми та методи»	Цей семінар спрямований на автономне освоєння інноваційних механізмів у системі дистанційної освіти. У викладачів з'являється можливість детальніше вивчити теоретичну сторону питання, і навіть сформувані отримані під час підготовки знання інноваційної діяльності. У ході семінару є можливість обміну досвідом з іншими викладачами.
4	Контекстна, рефлексивна	Анкетування «Оцінка інноваційного потенціалу майбутнього викладача»	Анкетування передбачає оцінку діяльності викладача на даному рівні розвитку, а також із різних сторін. Воно допомагає побачити реальну картину ставлення майбутнього викладача до інноваційної діяльності, його осмислення того, що відбувається, і допоможе виявити труднощі, що залишилися.

Необхідно подати докладніші характеристики кожного заходу.

Для знайомства з нововведенням, що впроваджується, а також для його подання було вирішено створити курс підвищення кваліфікації «Застосування дистанційних освітніх технологій у навчальному процесі». Цей курс складався з 40 годин і включав, не тільки групові теоретичні заняття, а й індивідуальні та практичні. Наприклад, для груп начитувалися лекції, які містили загальний матеріал, після, кожному викладачу пропонувалося доповнити інформацію завдяки індивідуальним завданням. Таким чином, викладацький склад коледжу отримував необхідний обсяг знань з інноваційної діяльності, покращував партнерські взаємини, навчався вивчати те, з чим студенти ще не стикалися.

Далі слідує вебінар на тему «Реалізація освітніх програм із застосуванням дистанційних технологій». Ця ситуація створювала такі умови, в яких викладач міг вивчити внутрішнє, зрозуміло з чим йому належить працювати, відчуті переваги інновації, виявити можливі недоліки. Тривалість вебінару складала 2 години.

Однак слід зазначити розмах підготовки до нього. Для того, щоб усі викладачі, задіяні в проекті «Classroom» могли оцінити новинку, коледж ретельно провів бета-випробування системи, надав необхідну кількість логінів та паролів для авторизації, обладнав студію, запросив одного з розробників, який повною мірою володів всією необхідною інформацією про дистанційну освіту і міг відповісти на будь-яке поставлене питання: від технічної сторони питання до найменших деталей оформлення або, скажімо, заповнення контентом. Усього учасниками цього вебінару стали 20 осіб. Так як це було пробне випробування системи, у майбутніх викладачів виникало багато питань щодо особливостей інтерфейсу. Розробник обіцяв врахувати усі побажання. Таким чином, завдяки вебінару майбутні викладачі змогли виявити рефлексивну поведінку та випробувати продукт на собі. За підсумками заходу було складено відгуки, які продемонстрували не лише велику зацікавленість майбутніх викладачів, а й позитивне ставлення до нововведення.

Наступним етапом формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності стало проведення семінару на тему «Дистанційна освіта – сучасні форми та методи». Головна тема – розгляд системи дистанційного навчання «Classroom». До речі, після надання можливості познайомитися з продуктом ближче, майбутні викладачі стали виявляти велику зацікавленість щодо системи. Викладачі, які не мали досвіду роботи та знань для взаємодії з інноваційною діяльністю, стали включатися в процес завдяки тому, що семінар також передбачав виступи з думками викладачів на тему дистанційного навчання. Набутий досвід вони використовували як базу і, ґрунтуючись на ній, будували свої пропозиції щодо покращення системи.

2.3. Динаміка сформованості готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів аграрних закладів професійної освіти

Заключним етапом експериментальної роботи стало проведення контрольного експерименту. Його метою стала оцінка ефективності формуючого експерименту, щодо формування у майбутніх викладачів аграрних закладів професійної освіти готовності до інноваційної діяльності.

Контрольне дослідження передбачало повторну діагностику щодо виявлення рівня сформованості готовності до інноваційної діяльності. Ми використовували раніше представлений діагностичний матеріал. Отримані результати оцінювалися за критеріями та показниками, виявленими нами під час експерименту, що констатує.

Проводячи порівняльний аналіз результатів, ми отримали наступні показники щодо проведення діагностики анкетування «Оцінка інноваційного потенціалу майбутнього викладача». Нагадаємо, цю анкету було розроблено з тією метою, щоб виявити рівень готовності майбутніх викладачів у вивченні такої інновації, як система дистанційного навчання «Classroom».

Перше питання анкети «Оцінка інноваційного потенціалу майбутнього викладача» звучало так: «Чи вважаєте себе творчою особистістю?». Узагальнені порівняльні результати відповіді дане питання представлені на рис. 12.

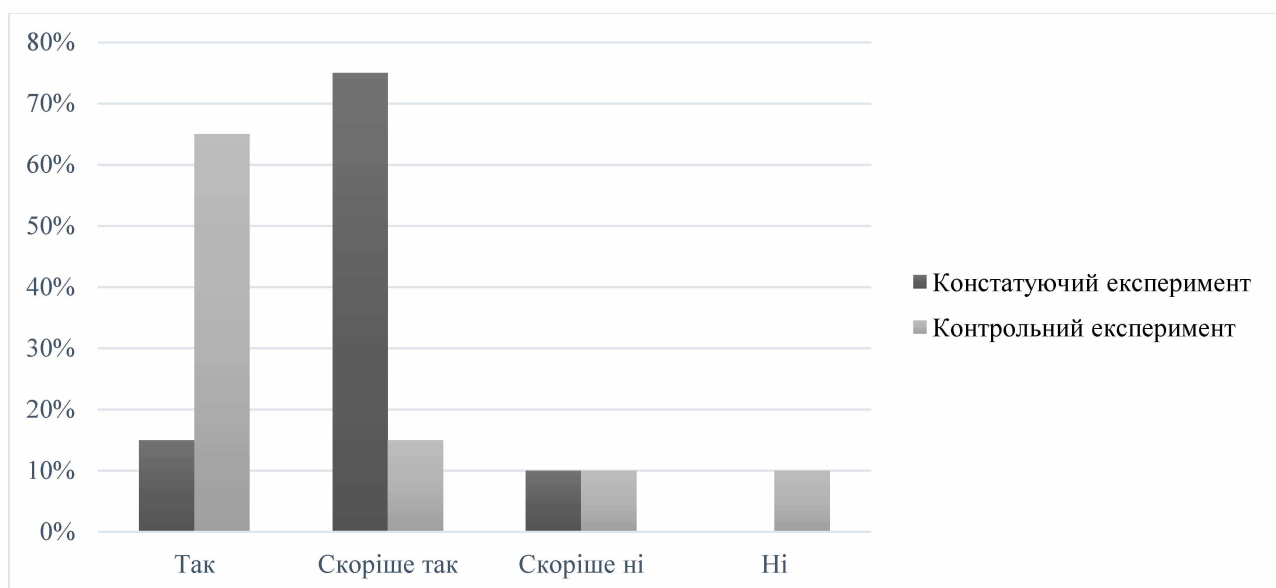

Рис. 12. – Узагальнені результати відповіді на запитання «Чи вважаєте себе творчою особистістю?»

За результатами поданої відповіді ми можемо дійти невтішного висновку у тому, що більшість майбутніх викладачів переглянули свою думку на творчу складову своєї особистості. Найімовірніше, цьому сприяли проведені заходи. Так, на етапі експерименту, що констатує, творчою особистістю вважали себе 15%, а на контрольному - 65%. Цікавим є той факт, що за підсумками контрольного експерименту не змінилися результати відповіді "швидше ні" - 10% і додалася відповідь ні. Цю відповідь обрали 10% майбутніх викладачів.

Наступне питання «Як Ви оцінюєте умови для подальшого розвитку інновацій в аграрних ЗПО?» ставився з метою з'ясування у майбутніх викладачів їхнього прогнозу на розвиток інноваційної діяльності в даній освітній установі.

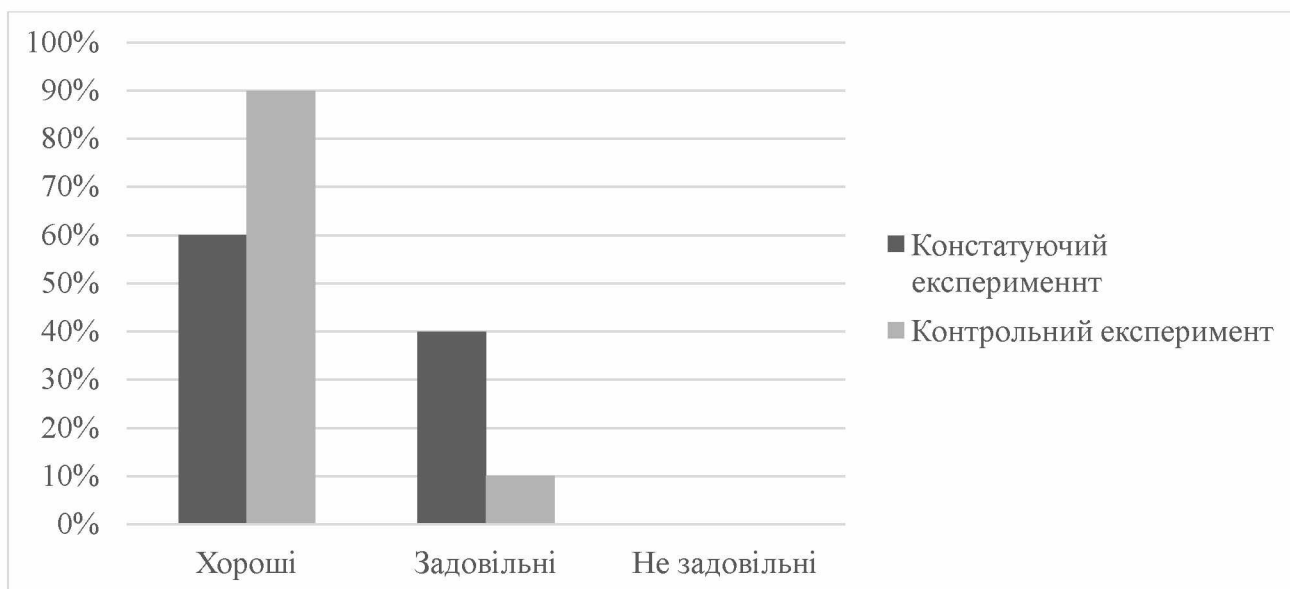

Рис. 13. – Зведені результати відповіді на запитання «Як ви оцінюєте умови подальшого розвитку інновацій в аграрних ЗПО?»

Результати відповідей на це питання демонструють такі результати: на констатуючому етапі відповідь «хороші» набрала 60%, а на контрольному – 90%. Відповідь «задовільні» змінилася на 30% і склала на контрольному етапі всього 10%. Відповідь «незадовільні» не вибрав жоден майбутній викладач.

Наступне питання: «Оцініть умови для подальшого розвитку інноваційної діяльності в аграрному закладі професійної освіти». У цьому питанні необхідно було вибрати один варіант відповіді з кожного рядка. Це питання уточнювало попереднє та розкривало організаційно-педагогічні умови формування

готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності в аграрних ЗПО. Зведений результат представлений на рис. 14.

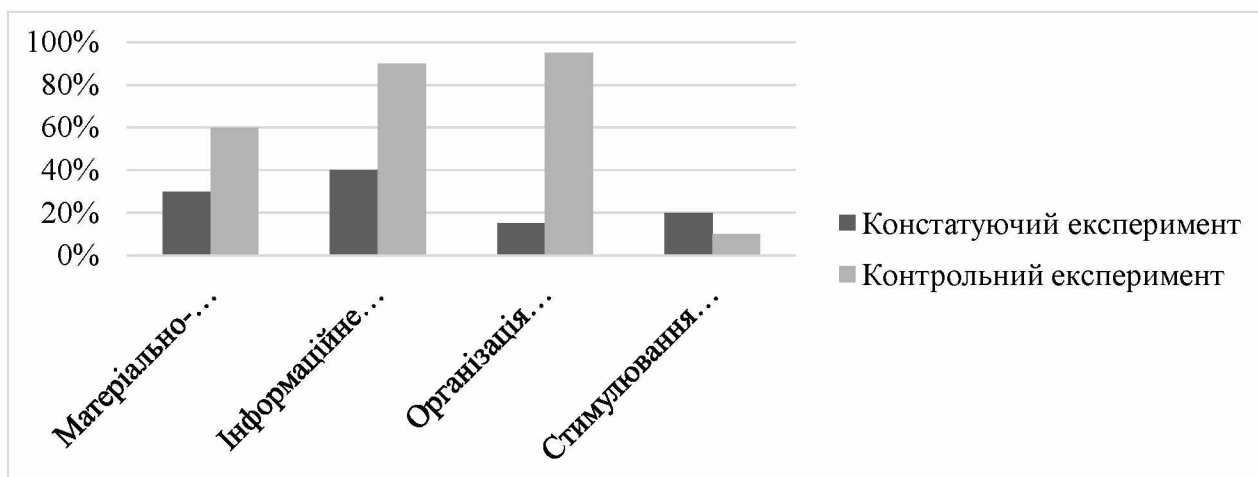

Рис. 14. – Зведені результати відповіді на запитання: «Оцініть умови для подальшого розвитку інноваційної діяльності в аграрному закладі професійної освіти»

Аналізуючи результати на дане питання, можна дійти невтішного висновку в тому, що контрольний експеримент збільшив всі показники. Якщо на констатуючому етапі відповідь «інформаційний супровід» набрала лише 40%, то на контрольному – 90%. Стабільно низьким залишився результат відповіді «стимулювання викладачів» було 20%, стало – 10%.

Четверте питання анкети «Як, на вашу думку, інноваційна діяльність майбутнього викладача впливає на якість роботи?». Пропонувалося вибрати трохи більше трьох варіантів. Результати на рис. 15.

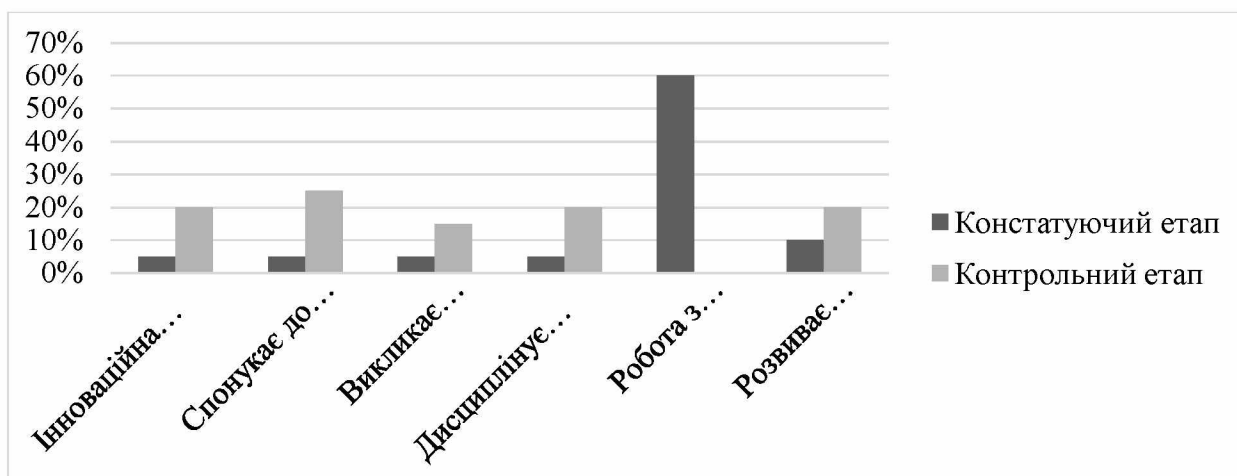

Рис. 15. – Зведені результати відповіді питання «Як, на вашу думку, інноваційна діяльність майбутнього викладача впливає на якість роботи?».

Результати відповідей констатуючого експерименту перебувають на низькому рівні становлять, загалом 5%. Найпопулярніший варіант відповіді на констатуючому етапі – «робота з інноваціями не впливає на якість роботи майбутнього викладача». Він становив – 60%. На контрольному етапі цифри різняться. Найпопулярнішою стала відповідь «спонукає до пошуку та поглиблення знань» – 25%.

Наступним постало питання: «Чи часто ви проявляєте ініціативу в педагогічному колективі для розвитку інновацій, внесення своїх змін?». Пропонувалося вибрати один варіант відповіді. Результати показані на рис. 16.

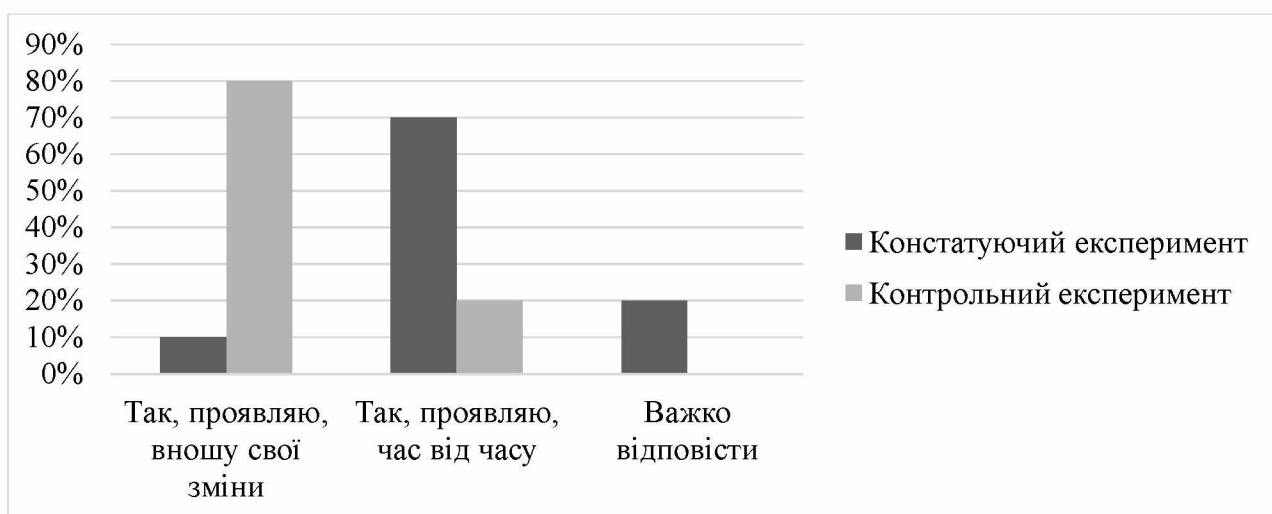

Рис. 16. – Зведений результат відповіді питання: «Чи часто ви виявляєте ініціативу у педагогічному колективі у розвиток інновацій, внесення своїх змін?»

Аналізуючи результати поданих відповідей, ми можемо зробити висновок про те, що на етапі, що констатує, викладачі виявляли ініціативу час від часу, результат склав - 70%. А на контрольному етапі результати змінилися на протилежний бік. Відповідь «так, проявляю, вношу свої зміни» набрала 80%.

Наступне питання «Назвіть якості, які, на вашу думку, повинен мати викладач, який займається інноваційною діяльністю?». Пропонувалося вибрати трохи більше трьох варіантів відповіді. Зведені результати представлені на рисунку 17.

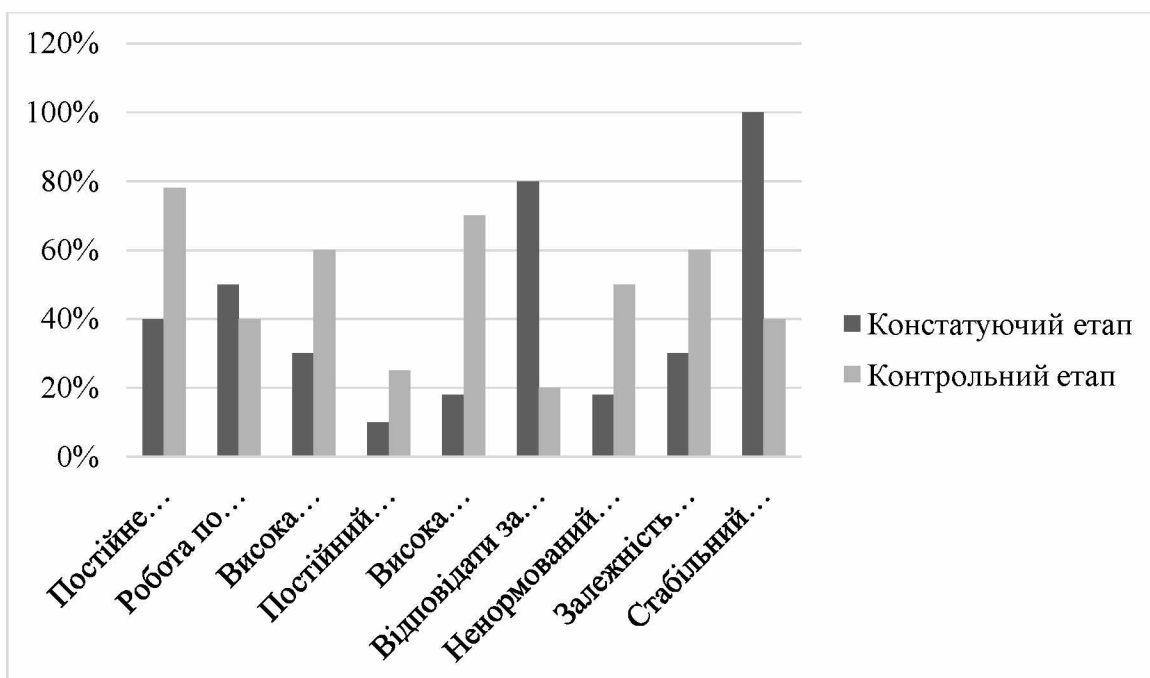

Рис. 17. – Зведений результат відповідей на запитання «Назвіть якості, які, на вашу думку, повинен мати викладач, який займається інноваційною діяльністю»

Отримані результати демонструють нам те, що на констатуючому етапі найвищі показники мали відповіді «чіткий графік роботи» – 90%, «відповідати за роботу повинен керівник, а не підлеглий» – 80%, «стабільний зарібок незалежно від показників» – 100%. Ці результати обумовлювалися тим, що викладачі не розуміли специфіки роботи з інноваційною діяльністю в цілому, та з дистанційною освітою зокрема. На контрольному етапі результати суттєво змінилися. Тепер «на перше місце» стали такі відповіді: «Постійне освоєння прийомів, нових методів роботи» – 75%, «високий ступінь особистої відповідальності» – 70%, «високий ступінь самостійності» – 60%.

Заключне питання анкетування «Як ви себе відчуваєте в ситуації, що швидко змінюється (соціальної, економічної, політичної та ін.) навколо вас?» передбачав вибір однієї відповіді. Рисунок 18 свідчить про зведені результати.

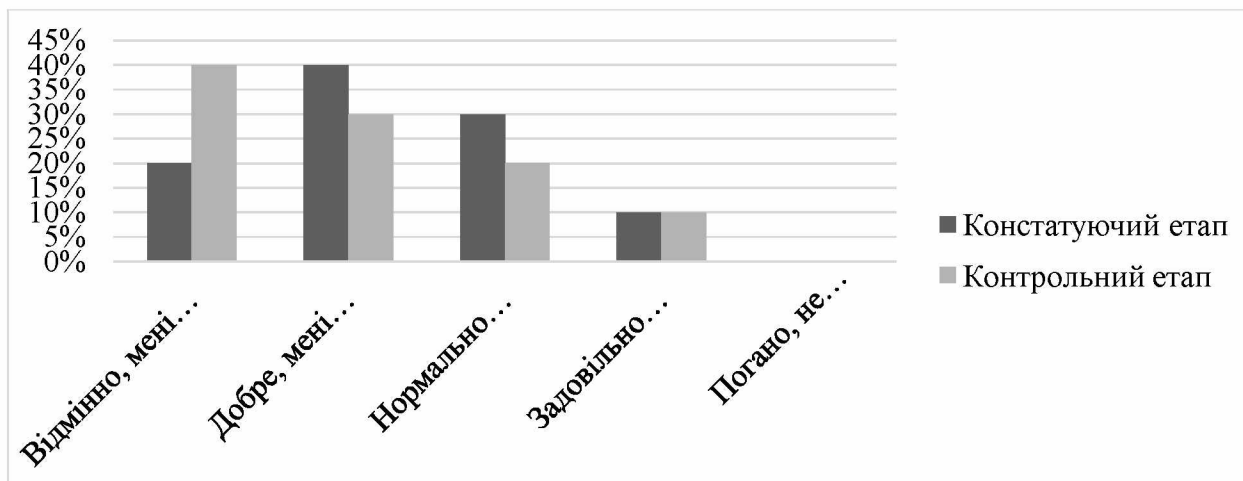

Рис. 18. – Зведені результати відповіді на питання «Як ви почуваєтеся у швидкозмінній ситуації (соціальной, економічній, політичній тощо.) навколо вас?»

Подані результати свідчать про те, що якщо на констатуючому експерименті переважна більшість майбутніх викладачів ставилися до змін навколо них позитивно, але потрібен додатковий час на те, щоб до них звикнути, то зараз, на контрольному етапі майбутні викладачі стали дотримуватися максимально позитивної оцінки змін. Відповідь «відмінно, мені подобаються зміни» набрала 40% на контрольному етапі, тоді як на констатуючому було лише 20%. Наступна відповідь «добре, але мені необхідно небагато часу, щоб адаптуватися» на контрольному етапі зменшила своє значення порівняно з констатуючим етапом на 10%. Нині цей показник становить 30%, раніше – 40%. Відповідь «задовільно, не люблю змін, але розумію, що вони неминучі» і на констатуючому, і на контрольному етапі експерименту набрав однаковий результат – 10%. Слід зазначити, що відповідь «погано, не можу пристосуватися до змін, хочу все повернути», не вибрав ніхто на жодному з етапів.

Результати контрольного експерименту демонструють збільшення кожного показника. Це говорить про те, що майбутні викладачі зацікавлені в інноваційній діяльності, а також у розробці самих інновацій. Завдяки проведеним заходам вдалося встановити вектор розвитку майбутніх викладачів у бік розвитку та інтересу до інноваційної діяльності.

Таким чином, нам вдалося виявити суттєву динаміку у кількісних результатах та якісні зміни за всіма показниками готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів аграрних закладів освіти.

Висновки до другого розділу

За результатами дослідно-експериментальної роботи нам удалося досягти мети констатуючого експерименту, виявити рівень сформованості готовності до інноваційної діяльності у майбутніх викладачів аграрних ЗПО, отримано вихідний матеріал для проведення формуючого експерименту.

Вдалося сформулювати показники, а також рівні сформованості компонентів, готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів аграрних закладів професійної освіти, підібрати діагностичний інструментарій.

У межах формуючого експерименту вдалося розробити модель формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів та провести відповідні заходи: Курс підвищення кваліфікації «Застосування інструментів дистанційних освітніх технологій у навчальному процесі заочної форми навчання», вебінар на тему: «Реалізація освітніх програм із застосуванням дистанційних технологій», семінар на тему: «Дистанційна освіта – сучасні форми та методи», анкетування «Оцінка інноваційного потенціалу майбутнього викладача». Ефективність реалізації кожного заходу забезпечувалася за рахунок адекватних форм та методів роботи з майбутніми викладачами, спрямованих на формування готовності до інноваційної діяльності.

Було досягнуто мети контрольного експерименту, визначено рівень сформованості готовності майбутніх викладачів професійної освіти до інноваційної діяльності. Проведено діагностику рівня сформованості готовності до інноваційної діяльності на основі комплексного аналізу результатів діагностичного дослідження, сформульовано висновок про кінцевий результат рівня сформованості готовності до інноваційної діяльності у майбутніх викладачів аграрних ЗПО.

ВИСНОВКИ

Головне завдання освітньої установи сьогодні – це формування особистості, відповідно до її запитів, здібностей, інтересів та можливостей. Однак для вирішення цього завдання викладачу потрібно радикальне переосмислення змісту, методів, форм роботи, орієнтованої на потреби конкретного студента, застосування нетрадиційних, інноваційних підходів до організації викладацької діяльності.

Тема кваліфікаційної роботи присвячена актуальній проблемі, пов'язаної з процесом, описаним в Законі України «Про освіту в Україні», активним використанням низки нормативно-правових джерел, що задають як головний пріоритет підготовку покоління, здатного жити в інформаційному суспільстві, адаптуватися до швидкозмінної ситуації в соціумі, прагнути творчості, виходити за межі консервативного досвіду. Інноваційна діяльність задає викладачу такий вектор розвитку, який передбачає включення педагогів до процесу створення, освоєння педагогічних інновацій, створення в освітній установі інноваційного середовища.

У дослідженні проведено детальний теоретичний аналіз інноваційної діяльності. У процесі аналізу літератури, ми зробили висновок у тому, що повного і точного поняття «готовність майбутніх викладачів професійної освіти до інноваційної діяльності» немає. У зв'язку з цим, ми пояснюємо це поняття як: «цілісне новоутворення особистості майбутнього викладача, що включає здатність до творчості та рефлексії, мотиваційно-ціннісне ставлення до професійної діяльності, що стимулює інноваційну діяльність, незалежно від досвіду чи майстерності».

У процесі аналізу досліджуваної проблеми було виділено організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності:

- формування позитивної мотивації до інноваційної діяльності;

- використання професійної підготовки майбутніх викладачів при формуванні готовності до інноваційної діяльності, що обумовлюється організацією заходів, що сприяють просуванню інновацій,

- формування у майбутніх викладачів у процесі їхньої професійної підготовки практичних умінь та навичок у галузі інноваційної діяльності,

- включення майбутніх викладачів професійної освіти до рефлексивно оцінної діяльності в галузі педагогічних інновацій шляхом стимулювання активності майбутніх викладачів: матеріально-технічні умови; інформаційний супровід.

Теоретичний аналіз досліджуваної літератури дозволив розробити модель формування готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності. Було зроблено висновок про те, що навчання інноваційної діяльності може відбуватися завдяки різним формам (семінар, вебінар, «круглий стіл» тощо), що дозволило розробити саме ті заходи, які максимально ефективно позначилися на позитивній динаміці для формування готовності майбутніх викладачів аграрних закладів професійної освіти до інноваційної діяльності.

У процесі дослідження було проведено педагогічний експеримент, що складається з трьох етапів: констатуючого, формуючого та контрольного. Таким чином, заявлені у запровадженні завдання: конкретизація поняття «готовність майбутнього викладача аграрних ЗПО до інноваційної діяльності», виявлення та перевірка організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх викладачів професійної освіти до інноваційної діяльності, виявлення рівнів та критеріїв, а також розробка моделі формування готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності – вирішені. Мета дослідження: визначити та науково обґрунтувати організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутнього викладача професійної освіти до інноваційної діяльності – досягнуто. Процес формування готовності майбутніх викладачів аграрних ЗПО до інноваційної діяльності стане ефективнішим при впровадженні розробленої моделі.